

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Piret Tamm

**ÜHISKONDLIKU VASTUTUSE ARUANDLUSE ARENG
SEOSES DIREKTIIVI 2014/95/EL JÕUSTUMISEGA EESTI
BÖRSIETTEVÕTETE NÄITEL**

Magistritöö

Õppekava ärirahandus ja majandusarvestus, peeriala audiitortegevus

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Tallinn 2022

Deklareerin, et olen koostanud magistritöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 10 797 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Piret Tamm 10.05.2022

(allkiri)

Üliõpilase kood: 182850TARM

Üliõpilase e-posti aadress: piret.tamm@hotmail.com

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

SISUKORD	3
LÜHIKOKKUVÕTE	5
SISSEJUHATUS	6
1. ÜHISKONDLIKU VASTUTUSE TEOREETILINE-REGULATIIVNE KÄSITLUS	8
1.1. Ühiskondliku vastutuse mõiste, põhimõtted ja ajalugu	8
1.2. Ühiskondliku vastutuse aruandlus ja raamistikud	14
1.3. Erinevad uuringud ühiskondliku vastutuse aruandluse teemadel	22
2. EESTI BÖRSIETTEVÕTETE ÜHISKONDLIKU VASTUTUSE ARUANDLUSE ARENG	28
2.1. Uuringu valim	28
2.2. Metoodika kirjeldus	30
2.3. Uuringu tulemused, nende analüüs ja järeldused	35
KOKKUVÕTE	46
SUMMARY	49
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	52
LISAD	57
Lisa 1. Arco Vara AS mittefinantsteabe aruandluse hindamine	57
Lisa 2. AS Baltika mittefinantsteabe aruandluse hindamine	59
Lisa 3. AS Ekspress Grupp mittefinantsteabe aruandluse hindamine	60
Lisa 4. Nordecon AS mittefinantsteabe aruandluse hindamine	61
Lisa 5. AS Harju Elekter mittefinantsteabe aruandluse hindamine	62
Lisa 6. AS Merko Ehitus mittefinantsteabe aruandluse hindamine	63
Lisa 7. AS Pro Kapital Grupp mittefinantsteabe aruandluse hindamine	64
Lisa 8. AS PRFoods mittefinantsteabe aruandluse hindamine	65
Lisa 9. AS Silvano Fashion Group mittefinantsteabe aruandluse hindamine	66
Lisa 10. Tallinna Kaubamaja Grupp AS mittefinantsteabe aruandluse hindamine	67
Lisa 11. AS Tallinna Vesi mittefinantsteabe aruandluse hindamine	68
Lisa 12. AS Tallink Grupp mittefinantsteabe aruandluse hindamine	69
Lisa 13. AS LHV Group mittefinantsteabe aruandluse hindamine	70
Lisa 14. Aruandluse valdkondade hinnang ja muutus perioodis	71
Lisa 15. Valdkondlike alamteemade mittefinantsteabe detailsus ja muutus perioodis	72
Lisa 16. Valdkondlikke alamteemasid käsitletud ettevõtete arv	73

Lisa 17. Valdkondlikke alamteemasid käsitletud ettevõtete osakaal.....	74
Lisa 18. Lihtlitsents	75

LÜHIKOKKUVÕTE

Magistritöö teema on „Ühiskondliku vastutuse aruandluse areng seoses direktiivi 2014/95/EL jõustumisega Eesti börsiettevõtete näitel“.

Teema valik on tingitud sellest, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/95/EL sätete jõustumisega muutus ettevõtete mittefinantsteabe ja juhtorgani mitmekesisust käsitleva teabe avalikustamine Eesti börsiettevõtetele kohustuslikuks. Nimetatud teabe esitamine on oluline ettevõtetega seotud huvigruppidele, keda huvitab, millist mõju avaldab ettevõtte tegevus majandusele ja keskkonnale ning kui läbipaistvalt, usaldusväärset ja jätkusuutlikult ettevõtte tegutseb. Kehtestatud nõuded aitavad ettevõtete ühiskondliku vastutuse aruandlust paremini võrrelda ja hinnata.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada, kuidas on Eesti börsiettevõtted kohanenud 1. jaanuarist 2017 jõustunud raamatupidamise seaduse sätetega avaldada nõutud teavet ning kas ja millises osas on avalikustatud teave muutunud. Täiendavalt uurib autor, kuidas toimub vastava teabe avaldamine: kas see on avaldatud ettevõtete majandusaasta tegevusaruannetes või eraldiseisvates aruannetes. Töö eesmärgi saavutamiseks viib autor läbi kvalitatiivse sisuanalüüsi ettevõtete mittefinantsteabe osas perioodil 2015-2020. Uuringu valimisse kuuluvad Nasdaq Tallinna börsi põhinimekirjas 31.12.2021 seisuga noteeritud kolmteist ettevõtet. Autor analüüsib 78 ettevõtte aruannetes avalikustatud mittefinantsteavet ühtse hindamismudeli alusel valitud valdkondade lõikes. Peamine tähelepanu on suunatud aruannetes avaldatud teabe põhjalikkusele ja detailsusele ning perioodi jooksul toimunud muutustele.

Uuringu tulemusena selgub, et ettevõtted on ühiskondlikult vastutustundlikud ja järgivad EL direktiivis sätestatud nõudeid. Avalikustatud teabe asjakohasus, ühtsus ja võrreldavus on aastatega paranenud. Uuring näitab, et kohustuslikud nõuded mittefinantsteabe ühtlustamisel on olulised ning aitavad mõõta ja jälgida ettevõtete tegevust ning nende mõju ühiskonnale

Võtmesõnad: Ühiskondliku vastutuse aruandlus, CSR, mittefinantsteave, direktiiv 2014/95/EL

SISSEJUHATUS

Kaasajal pole ettevõtete tegutsemise eesmärk pelgalt omanikele kasumi teenimine, vaid ka vastutuse (ingl k *Corporate Social Responsibility*, CSR) võtmine oma tegevuse mõju eest (Carroll 1999). Ettevõtted mõjutavad oma igapäevase tegevusega ühiskonda ja keskkonda ning igal ettevõttel on sõltumata valdkonnast kohustus võtta oma tegevuse eest vastutus ja tagada selle võimalikult positiivne mõju. Seepärast peavadki ettevõtted järjepidevalt panustama ühiskonna sotsiaalsete küsimuste lahendamisele, keskkonna hoidmisele, parendamisele ja kaitsmisele. Viimastel aastakümnetel on vastutustundliku käitumise olulisus kasvanud ja saanud ülemaailmseks normiks. Ettevõtete kodulehed, aastaaruanded ja turundustegevused näitavad, et ettevõtetele on nende vastutustundlik käitumine tähtis. Kui varasemalt teavitas ettevõtte avalikkust, et tema tegevus on vastutustundlik, siis tänapäeval ainuüksi sellest tõdemusest ei piisa, vaid ettevõtte peab lisaks avalikustama konkreetse ühiskonna heaks tehtava tegevuse. Teenuste-toodete tarbijad, ettevõtete töötajad ja aktsionärid on tema olulisusest teadlikud ning survestavad ettevõtteid avaldama lisaks finantsnäitajatele ka ettevõtte tegevust iseloomustavat mittefinantsteavet. Vastava teabe avalikustamine näitab, et ettevõtte on usaldusväärne ja vastutustundlik ning tema tegevus on läbipaistev ja jätkusuutlik.

6. detsembril 2014. aastal jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/95/EL, millega muudeti teatavate suurettevõtete ja kontsernide mitmekesisust käsitleva teabe ja mittefinantsteabe avalikustamist. Magistritöö teema valik on tingitud sellest, et direktiivi jõustumisega muutus antud teabe avaldamine kohustuslikuks. Uute nõuete kohaselt peavad ettevõtted, mis antud magistritöö kontekstis on Eesti börsiettevõtted, avalikustama teabe „keskkonnaküsimuste, sotsiaalsete ja töötajatega seotud küsimuste, inimõiguste järgimise ning korrupsioonivastase võitlusega seotud küsimuste kohta“ ning „ettevõtja haldus-, juht- ja järelevalveorganite suhtes kohaldatava mitmekesisuspoliitika kirjelduse“ (2014/95/EL). Eesti raamatupidamise seaduses jõustusid mittefinantsteabe avalikustamise nõuded 01.01.2017, mis tähendab, et 1. jaanuaril 2017 algava aruandeperioodi osas tuli ettevõtetel esitada majandusaasta aruanded juba vastavalt uutele seadusesätetele.

Töö eesmärk on välja selgitada, kuidas Eesti börsiettevõtted on uute nõuetega kohanenud ning millises osas on nende poolt avalikustatud mittefinantsteave pärast uute regulatsioonide jõustumist muutunud. Täiendavalt uurib autor, millises vormis on toimunud nende andmete avaldamine enne ja pärast direktiivi ülevõtmist: kas andmed on esitatud ettevõtete majandusaasta tegevusaruande osana või eraldiseisvates aruannetes. Autorile teadaolevalt sarnast börsiettevõtete aruandlust võrdlevat analüüsi varasemalt tehtud ei ole ning selles seisnebki töö uudsus ja aktuaalsus. Eelnevatel aastatel on bakalaauruse- ja magistritöodes uuritud ettevõtete sotsiaalset vastutust (autorid Anna-Liiza Lvova, Arnold Oliinik), ühiskondlikku vastutust toitlustusvaldkonnas (autor Ksenia Gutnitšenko), kuid mitte ühiskondliku vastutuse alase aruandluse muutust. Magistritöö eesmärgini jõudmiseks on autor püstitanud järgmised uurimisülesanded:

1. Läbi töötada ühiskondliku vastutuse teemaline teoreetiline kirjandus ja anda ülevaade ühiskondliku vastutuse olemusest ja arengust.
2. Uurida, millistele raamistikele peab vastama ühiskondliku vastutuse alane aruandlus.
3. Analüüsida Eesti börsiettevõtete ühiskondliku vastutuse praktikat ja muutusi mittefinantsteabe avaldamisel perioodil 2015-2020.

Käesolev magistritöö on jaotatud kahte peatükki, millest esimene hõlmab ühiskondliku vastutuse teoreetilisi seisukohti ja aruandluse raamistikke ning teine peatükk empiirilist analüüsi. Esimeses peatükis annab autor ülevaate ühiskondliku vastutuse mõistest ja arengust, tutvustab aruandluse koostamiseks vajalikke raamistikke, juhendmaterjale ning ühiskondliku vastutuse aruandluse teemadel tehtud uurimistöid. Magistritöö teoreetiline osa tugineb Carrolli, Davise, Fredericki ja Freemani teadustöödele. Töö teises peatükis tutvustab autor uuringus kasutatavat valimit ja kirjeldab uuringu meetodikat. Autor keskendub Nasdaq Tallinna Balti põhinimekirjas noteeritud 13 ettevõtte mittefinantsteabe avalikustamise ja aruandluse kohustuslikuks muutmise mõju ning ulatuse uurimisele perioodil 2015-2020. Mittefinantsteabe analüüsimiseks viib autor läbi kvalitatiivse sisuanalüüsi ning andmete omavaheliseks võrdlemiseks kasutab programmi MS Excel. Viimases alapeatükis esitab autor uuringu tulemused, andmete analüüsi ja järeldused.

Töö autor tänab Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits'u töö juhendamise eest, samuti oma lähedasi ja kolleege motivatsiooni hoidmisel ning pideval toetusel.

1. ÜHISKONDLIKU VASTUTUSE TEOREETILINE-REGULATIIVNE KÄSITLUS

Magistritöö esimene peatükk koosneb kolmest osast. Esimeses alapeatükis annab autor ülevaate ettevõtte ühiskondliku vastutuse teoreetilisest käsitlusest, toob välja ühiskondliku vastutuse mõiste, selle põhimõtted ja arenguetapid. Töö teises alapeatükis tutvustab autor ühiskondliku vastutuse aruandluse koostamiseks vajalikke raamistikke ja juhendmaterjale ning viimases alapeatükis erinevaid uurimistöid ühiskondliku vastutuse aruandluse teemadel. Magistritöö teoreetiline käsitlus põhineb teadusartiklitel andmebaasist Google Scholar.

1.1. Ühiskondliku vastutuse mõiste, põhimõtted ja ajalugu

Ettevõtte ühiskondliku vastutuse (inglise keeles *corporate social responsibility*, edaspidi CSR) kontseptsioon tekkis 20. sajandi keskel Ameerika Ühendriikides. CSRi mõistet on defineerinud mitmed teadlased ning selle ühese tõlgendamise osas on akadeemilises maailmas valitsenud ebakindlus. Ühiskondliku vastutuse teooriaid uurinud Van Marrewijki (2003) hinnangul tuleb aktsepteerida CSRi erinevaid määratlusi. Sama mõtet on toetanud ka Alexander Dahlsrud (2008). Ta on jõudnud järeldusele, et mõiste ühene defineerimine ei ole ka võimalik, sest selle sisu on aja jooksul muutunud. Teadlane William C. Frederick (2008) on välja toonud viis CSRi arenguetappi:

- **CSR 1 (1950–1960ndad) – vabatahtliku ja heategevusliku vastutuse arenguetapp**

1950.–1960. aastatel tekkisid ühiskonnas esimesed tõsisemad arutelud ettevõtte ühiskondliku vastutuse teemadel. 1951. aastal sõnastas Frank Abrams CSRi kui ettevõtte vabatahtliku tegevuse kellegi teise või laiemalt kogu ühiskonna heaks. CSRi olemus seisnes „harmoonilises tasakaalus aktsionäride, töötajate, klientide ja laiema avalikkuse vahel“. (Frederick 2008) 1953. aastal tutvustas USA majandusteadlane Howard Bowen oma raamatus „Ärimehe sotsiaalne vastutus“ („*Social Responsibilities of Businessman*“) CSRi määratlust kui ettevõtja vabatahtlikku tegevust. Tema arvates sõltus ettevõtja ühiskondlik vastutus juhi südametunnistusest, põhimõtetest ja otsustest, mis on tehtud lähtuvalt ühiskonna eesmärkidest ja väärtusest (Bowen 1953). Morrell

Heald (1970) on samuti seostanud seda perioodi ettevõtja teadliku vabatahtliku tegevusega ja kogukonnaga heade suhete loomise ning hoidmisega.

- **CSR 2 (1960–1970ndad) – sotsiaalse vastutuse arenguetapp**

1960. aastatel, mil ühiskonnas toimusid sotsiaalsed, majanduslikud ja poliitilised muutused, lisandus ettevõtte ühiskondliku vastutuse mõistele sotsiaalne sisu. Keith Davis (1960) leidis, et ettevõtjatel on sotsiaalne vastutus ühiskonna ees. Varasemate vabatahtlike tegevuste kõrvale lisandusid ettevõtete sotsiaalsed tegevused, näiteks hakkasid ettevõtted lahendma töötajate tervise, tööohutuse, rassilise ja seksuaalse diskrimineerimisega seotud küsimusi ning samal ajal toetama töötajate inimlikke väärtusi nagu moraal ja koostöö. (*Ibid.*)

Sotsiaalse vastutuse olulisust on kinnitanud ka William C. Frederick ja Joseph W. McGuire. Fredericki (1960) arvates on ettevõtete sotsiaalne tegevus nende teadlike otsuste ja käitumise tulemus. McGuire'i (1963) hinnangul on oluline ettevõtte huvi poliitika, ühiskonna, kogukonna ja töötajate sotsiaalse heaolu ning rahulolu vastu. Sarnane seisukoht sai 1970.–1980. aastatel valdavaks (Carroll 1999).

- **CSR 3 (1980–1990ndad) – eetilise vastutuse arenguetapp**

1970. aastatel täienes CSRi mõiste eetilise sisuga. Ühiskonnas arutleti ärieetika ja ettevõtte eetilise käitumise üle. Töötajate hoiakud olid varasemaga võrreldes muutunud ning ettevõtte tegevus pidi olema aus ja õiglane. Davis (1967, 46) on välja toonud ettevõtte ärikultuuri, strateegia, eetikakoodeksi ja töötajate käitumise vahelise seose: ettevõtte jätkuv areng ei ole võimalik, kui tema käitumine on ebaetiline. Eetiline vastutus seoti ettevõtte tegevuse ja suhetega, mis olid ettevõttel vastavate huvigruppidega. Ameerika filosoof, Virginia ülikooli professor R. Edward Freeman (1984) on raamatus „Strateegiline juhtimine: huvigruppide lähenemisviis“ („*Strategic Management: A Stakeholder Approach*“) huvigrupina käsitlenud ettevõttega seotud üksikisikuid või grupe, kes võivad mõjutada ettevõtte strateegiat või olla sellest ise mõjutatud, et saavutada ettevõtte seatud eesmärgid. Mitmetes uuringutes ja ka käesoleva magistritöö valimis olnud ettevõtete aruannetes on ettevõtetest huvitatud osapooli nimetatud erinevalt – huvigrupp, huvirühm, sidusrühm, survegrupp, seotud osapool. Antud töös kasutab autor Euroopa Komisjoni kasutatud terminit huvigrupp, mis on sõnastatud kui indiviid, kogukond või organisatsioon, mis avaldab või millele avaldatakse ettevõtte tegutsemise kaudu mõju. (Ettevõtte ... 2001)

Hiljem on huvigrupi mõistet täpsustanud Max B. E. Clarkson. Tulenevalt ettevõtte ja temaga seotud huvigruppide ärisuhete iseloomust on Clarkson jaganud huvigrupid otsesteks ehk primaarseks (*primary*) ja kaudseteks ehk teisesteks (*secondary*) huvigruppideks. Mõlemad grupid on ettevõtte äritegevusega seotud ning ettevõtte tulemustest kas otseselt või kaudselt mõjutatud. Otsesed huvigrupid on need osapooled, kelle osalemiseta ei ole ettevõtte pikaajaline tegutsemine võimalik, näiteks töötajad, juhtkond, kliendid, äripartnerid, aktsionärid, võlausaldajad ning valitsus ja kohalik kogukond. Kaudsed huvigrupid on avalikkus, meedia ning muud ettevõttega seotud osapooled, kes küll mõjutavad ettevõtte tegevust, kuid kelle otsustest ja tegevustest ei sõltu ettevõtte püsijäämine. Vastav huvigruppide jaotus on esitatud tabelis 1. Clarksoni hinnangul on mõlemal huvigrupil ettevõtte tegevuse osas erinevad huvid, soovid ja ootused ning neid huve peaks ettevõtte oma kasumi saamisel arvestama. Samas rõhutas ta, et ettevõtte peab hoidma kõikide seotud osapoolte huvid tasakaalus ega tohiks keskenduda vaid aktsionäride huvide eest seismisele. (Clarkson 1995)

Tabel 1. Ettevõtte huvigrupid

Otsesed huvigrupid	Kaudsed huvigrupid
Töötajad	Avalikkus
Juhtkond	Meedia
Kliendid	Mittetulundusühingud
Äripartnerid	Ametiühingud
Aktsionärid	Konkurendid
Tarnijad	
Võlausaldajad	
Valitsus ja ühiskond	

Allikas: Clarkson (1995)

Freemani (1984) arvates on oluline määratleda ettevõtte huvigrupid sõltumata ettevõtte tegevusvaldkonnast ning välja selgitada nende huvid ja ootused lähtuvalt ettevõtte pikaajalistest eesmärkidest. Huvigruppide kaasamine olulisematesse otsustusprotsessidesse ja nendega igakülgse koostöö tegemine aitab ettevõttel saavutada suurema konkurentsieelise (Freeman 2010). Teadlane Harold Johnson (1971) on huvigruppide teooriat seostanud ettevõtte vastutustundliku käitumisega. Tema hinnangul on ettevõtte vastutustundlik siis, kui juhtkond on erinevate huvigruppide huvid löiminud oma äritegevusse, leidnud nende vahel tasakaalu ja juhib nendega suhteid lähtuvalt nende vajadustest ja ootustest. Arusaam, et ettevõtte peamine eesmärk on teenida kasumit, on aja jooksul ühiskonnas muutunud. Tähtsaks osutuvad huvigruppidevahelised head suhted ning töötajate, tarnijate ja kohaliku kogukonna huvidega arvestamine (*Ibid.*).

- **CSR 4 (1990–2000ndad) – globaalse vastutuse arenguetapp**

1990.–2000. aastatel täienes CSRi mõiste seoses mitmete ülemaailmselt tuntud ettevõtete skandaalide (Enron, Worldcom), finantskriiside ja globaalse vastutusega. Kuna mitmed ettevõtted tegutsesid globaalselt, pidid ettevõtted arvestama eri riikide erinevate kultuurinormide ja ühiskondlike väärtustega. Kogu maailmas toimusid ettevõtete vastased meeleavaldused ning kasvas nõudmine ettevõteteid kontrollivate ja suunavate regulatsioonide järele. Inimeste teadlikkus keskkonnakaitsest suurenes ja ettevõtted olid sunnitud muutma oma käitumist ning kohanema uute nõudmistega. Sel perioodil sai valitsevaks arvamus, et ülemaailmsete sündmuste mõjuga kaasneb ka globaalne vastutus. Oluliseks oli muutumas ettevõtete vastutustundlik käitumine, mille tähendus seisnes selles, et ettevõtted peavad vähendama oma tegevusega tekitatud negatiivset mõju ühiskonnale ja looduskeskkonnale. Autori arvates ei tohiks ettevõtte majanduslik edu tulla ümbritseva keskkonna ja ühiskonna arvelt. Sellel arenguetapil tekkis ärikultuuri termin korporatiivkodanik (ingl *corporate citizen*), mis tähendas, et ettevõteteid hakati käsitlema kui nn korporatiivkodanikke, kellel on ühiskonna arengu eest hoolitsemisel oluline roll. (Bonsón, Bednárová 2014)

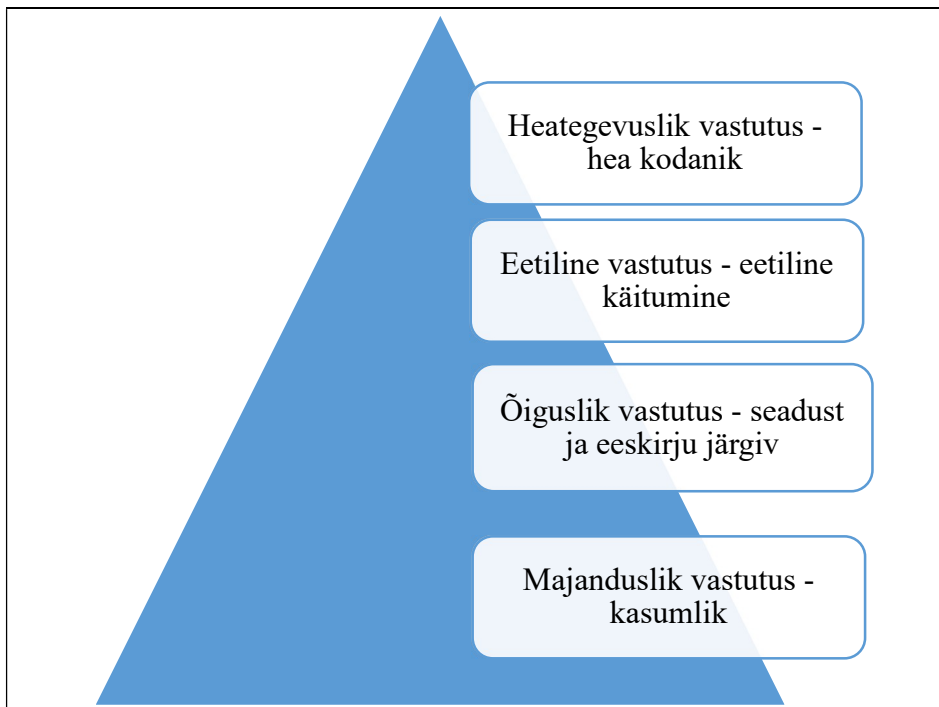
- **CSR 5 (2000– ...) – jätkusuutlikkuse ehk säästva arengu etapp (ingl *sustainability*)**

Tulenevalt ühiskonna muutustest laienes CSRi mõiste sel perioodil veelgi. Frederick (2016) lisas ühiskondliku vastutuse periodiseeringusse jätkusuutlikkuse ehk säästva arengu ajajärgu. 20. sajandi alguseks olid ettevõtete juhid jõudnud järeldusele, et ettevõtte tulemuslikkus ei tulene mitte ühekordsetest pingutustest, vaid pigem säästvast arengust ning vaatest tulevikku. Tekkis küsimus, kuidas tegutseda ümbritsevas sotsiaalses ja looduslikus keskkonnas nii, et ka järgmistel põlvkondadel oleks seal hea elada. Globaalse vastutuse kaudu hakati propageerima ettevõtte jätkusuutlikkust ehk säästvat arengut. CSRi mõistele lisandusid globaalne soojenemine, kliimamuutused ja keskkonna saastatus.

Jätkusuutlikkuse mõiste sõnastas esmakordselt Norra poliitik Gro Harlem Brundtland. ÜROle esitatud nn Brundtlandi raportis on jätkusuutlikkust määratletud kui ettevõtte tasakaalustatud ja säästvat arengut, mis rahuldab praeguse põlvkonna vajadused ja püüdlused, seadmata ohtu tulevaste põlvkondade samasugused huvid. Jätkusuutliku arengu aluseks peetakse tasakaalu nii keskkonnakaitse, majandusliku arengu kui ka sotsiaalse võrdsuse vahel. (Ravago 2015)

CSRi arengu seisukohalt on samuti olulised teadlaste Archie B. Carrolli ja John Elkingtoni uuringud. Carroll (1991) on avaldanud vastutustundliku ettevõtluse mudeli, mida tänapäeval

kutsutakse Carrolli püramiidiks. Crane'i ja Matteni (2004) hinnangul kujutab püramiid ettevõtte eetilise arengu mudelit, kus kahel alumisel tasandil käitub ettevõtte vastavalt ühiskonna nõudmistele ja kahel ülemisel tasandil vastavalt ühiskonna soovidele ja ootustele. Joonisel 1 kujutatud püramiidis on välja toodud erinevad vastutuse tasandid, millega ettevõtte peab ühiskonnas arvestama. Kõik tasandid on omavahel seotud. Kõige tähtsam on majandusliku vas-

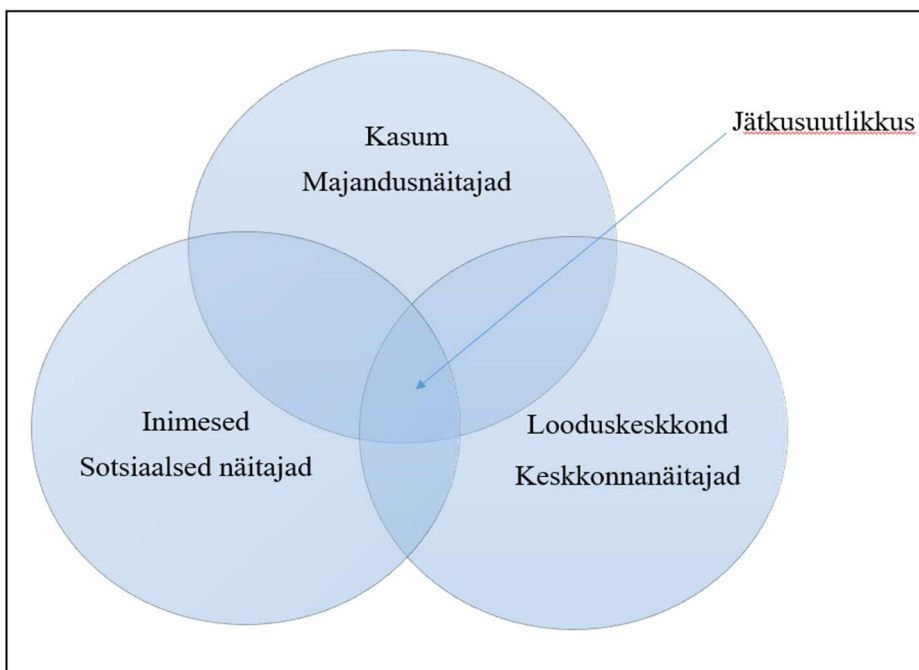

Joonis 1: Ühiskondliku vastutuse püramiid
Allikas: autori koostatud Carrolli (1991) püramiidi põhjal

tutuse tasand, mis põhineb ettevõtte äritegevusel, tugeval konkurentsil ning kasumi teenimisel. Kasum avaldab positiivset mõju erinevatele huvigruppidele: aktsionärid teenivad mõistlikku tulu oma investeeringutest, töötajad saavad õiglast tasu tehtud töö eest ja kliendid kvaliteetseid tooted. Õigusliku vastutuse tasand eeldab ettevõtte käitumist vastavalt kohalikele ja rahvusvahelistele seadustele. Vastutustundlik ettevõtte usub, et aus äritegevus peegeldab positiivselt kogu majandust ja ühiskonda. Selline ettevõtte ei hoiu kõrvale maksudest, ei tegele rahapesuga ega tooda keskkonnale kahjulikke tooteid. Ettevõtte eetiline vastutus hõlmab võimet tunnustada ja tegutseda vastavalt ühiskonna põhimõtetele ja väärtustele isegi siis, kui seadus seda otseselt ei nõua. Siia alla kuuluvad üldtunnustatud moraalnormid, mida huvigrupid peavad moraalsete õiguste tagamiseks vajalikuks ning mis ei ole määratletud kirjalike reeglitega. Eetilise vastutuse näideteks on taaskasutus ja heitgaaside vähendamine. Püramiidi kõige ülemisel tasandil on ettevõtte heategevusliku vastutuse tasand. Tegemist on ettevõtte vabatahtliku tegevusega, sooviga osaleda

ühiskondlikes tegevustes, mis ei ole aga kohustuslikud ega seadusega nõutud. Pigem on heategevuslik vastutus seotud sooviga ühiskonnale midagi tagasi anda. Näiteks annetavad ettevõtted heategevuseks, osalevad rahvaspordiüritustel sponsoritena, panustavad vabatahtlikena jm. (Carroll 1991) Töö autor jagab Carrolli mõtet, et eetiline ja heategevuslik vastutus ei saa olla äriettevõtte prioriteet. Pigem tegeletakse nende teemadega siis, kui ettevõtte on saavutanud kindla turupositsiooni ja tema tegevus on kasumlik. Samas tuleb siin eristada ettevõtte tavalist turundustegevust.

CSRi arengule on olulist mõju avaldanud ka inglise juhtimiskonsultandi John Elkingtoni (1997) 1994. aastal loodud ettevõtte jätkusuutlikkuse kontseptsioon, mida on nimetatud tulemuste kolmikmõõtmeks [*triple bottom line, Triple P – people, planet, profit* (ingl inimesed, looduskeskkond, kasum)]. Joonisel 2 on kujutatud jätkusuutlikkuse kolmikmõõdet ja nende ühis-

Joonis 2. Tulemuste kolmikmõõde

Allikas: Autori koostatud Elkingtoni mudeli põhjal

osa. Kolmikmõõtmel näitab mõõtmete vahelist tasakaalu. Oluline ei ole saada mitte suurt kasumit, vaid saavutada pidev ja pikaajaline kasum järgides samal ajal keskkonnaseadusi ja rahuldades võimalikult palju ühiskonna vajadusi. (Elkington 1997) Säästva arengu veebisõnastikus (2021) on tulemuste kolmikmõõdet kirjeldatud kui „põhimõtet, mille kohaselt tuleb ettevõtte terviklikku tulemuslikkust mõõta lisaks majandusnäitajatele ka keskkonna- ja

sotsiaalsete näitajate alusel“. Mudeli majanduslik mõõde (kasum) on keskendunud ettevõtte tulemuslikule juhtimisele ning sotsiaalne mõõde (inimesed) töötajate ja kogukonna heaolule. Keskkonnamõõde (looduskeskkond) on seotud ettevõtte negatiivse keskkonnamõju vähendamise ja on enim suunatud energia-, veekasutuse ning jäätmekäitluse teemadele. (Correia 2019)

Eeltoodu põhjal saab järeldada, et ettevõtte ühiskondliku vastutuse käsitlus on aja jooksul selginenud ja omandanud võrreldes esialgse tähendusega palju laiema sisu. Eelmisel sajandil oli ettevõtte tegutsemise peamine eesmärk ja vastutus kasumi teenimine. Ettevõtte tegevuse mõjuga ühiskonnale ja looduskeskkonnale ei arvestatud. Seoses suurte majandus- ja keskkonnakriiside ning inimeste teadlikkuse kasvuga on ettevõtted hakanud üha enam vastutustundlikult käituma ja panustama majanduse, ühiskonna ja keskkonna hoidmisesse ning jätkusuutlikku arengusse. Magistritöö autor jagab professor Alexander Dahlsrud (2008) järeldust, et CSR-i definitsiooni ühesest tõlgendusest tuleks loobuda. Käesolevas töös keskendub autor CSR-i mõiste kõige tänapäevasemale tõlgendusele. Sisu ühtlustamiseks ning selle selgemaks piiritlemiseks kasutab autor Euroopa Komisjoni sõnastatud määratlust: „CSR on ettevõtte vastutus oma mõjude eest ühiskonnas“. See tähendab, et „ettevõtte on ühiskondlikult vastutustundlik, kui ta on lõiminud sotsiaalsed, keskkonnavalised, eetilised, tarbija- ja inimõigustega seotud mõjukohad oma äristrateegiasse, -tegevusse ning järgib kehtestatud seadusi“ (Corporate social .... 2022). Varasemates eestikeelsetes tõlkematerjalides on CSR kohta kasutatud termineid nagu „ettevõtte sotsiaalne vastutus“, „vastutustundlik ettevõtlus“, „vastutustundlik käitumine“ ja „tulemuste kolmikmõõde“.

1.2. Ühiskondliku vastutuse aruandlus ja raamistikud

Tänapäeval on tavapärane ja elementaarne, et vastutustundlik ettevõtte järgib oma äritegevuses eetilisi põhimõtteid ning avalikustab keskkonnavalise, sotsiaalse ning juhtimist käsitleva teabe. Sisuliselt tähendab sellise mittefinantsteabe avalikustamine ühiskondliku vastutuse aruandlust (2014/95/EL). Seni on ettevõtted keskendunud peamiselt finantsnäitajatele ning levinum on olnud pigem jätkusuutlikkuse aruannete esitamine. Jätkusuutlikkuse aruandlust on kirjeldatud kui aruannet ettevõtte majanduslike, keskkonna ja sotsiaalsete mõjude kohta. Jätkusuutlikkuse aruandeid on nimetatud ka ühiskondliku vastutuse, sotsiaalse vastutuse ning keskkonnuaruanneteks. Samuti on aruannet peetud ettevõtte tulemuste kolmikmõõde

sünonüümiks (About GRI ... 2021). Mitmete autorite arvates on jätkusuutlikkuse ja ühiskondliku vastutuse aruanded samasisulised (Vartiak 2016).

Kui algselt olid ettevõtted keskendunud peamiselt keskkonnaga seotud info avalikustamisele, siis huvigruppide suurenenud nõudmisel hakati avaldama ka muud ettevõtete vastutustundliku käitumisega seonduvat asjakohast ja kasulikku teavet. See info hõlmas andmeid tegevustest, mida ettevõtted teevad vähendamaks oma tegevuse negatiivset mõju keskkonnale ja ühiskonnale. Samuti hakati huvi tundma ettevõtte juhtkonna liikmete mitmekesisuse vastu. Huvigruppidele oli probleemiks ettevõtete mittefinantsteabe kättesaadavus, selle vähene läbipaistvus ning mitmekesisuse puudumine juhtkonnas. Eestis oli ühiskondliku vastutuse aruandluse esitamine kuni 2017. aastani vabatahtlik ning sellise teabe avalikustamine oli paljuski mõjutatud erinevate huvigruppide poolt.

06. detsembril 2014. aastal jõustus ühiskondliku vastutuse, st mitmekesisust käsitleva teabe ja mittefinantsteabe alast aruandlust reguleeriv Euroopa Parlamendi ja nõukogu **direktiiv 2014/95/EL** (ingl. *Directive 2014/95/EU on disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups*). Sellega sooviti parandada ettevõtete sotsiaalse ja keskkonnavalase teabe avalikustamist, et teha kindlaks nende jätkusuutlikkuse riskid ning suurendada investorite ja tarbijate usaldust. Direktiivis sätestatud nõuete eesmärk oli aidata ettevõtetel avalikustada vastavat teavet asjakohasel, ühtsel ja Euroopa erinevate liikmesriikide vahel võrreldavamal viisil ning seeläbi suurendada ettevõtete läbipaistvust ja ühtekuuluvust. Kuigi ühiskondliku vastutuse järgimine on oluline kõikidele ettevõtetele, siis regulatiivse koormuse vähendamiseks ei kehti nimetatud avalikustamisnõue väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetele. (2014/95/EL)

Direktiivi kohaselt on ettevõtted, mis on avaliku huvi üksused ja kelle töötajate arv on majandusaasta jooksul suurem kui 500, kohustatud avalikustama aruande, mis sisaldab teavet vähemalt keskkonnakaitse, sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise, inimõiguste, korrupsioonivastase võitluse ja ettevõtte juhtkonna mitmekesisuse kohta. Aruanne peab sisaldama nende valdkondade poliitikaid või põhimõtteid, nende järgimise tulemusi, riskide kirjeldusi ja peamisi mitterahalisi tulemusnäitajaid. Nimetatud teave tuleb avalikustada majandusaasta aruande tegevusaruande osana või eraldiseisva aruandena. (*Ibid.*)

Nende valdkondade mittefinantsteabe ulatuse kohta, mida ettevõtjad peaksid avalikkusele ja ametiasutustele kättesaadavaks tegema, on direktiiviga kehtestatud teatavad õiguslikud miinimumnõuded. Keskkonnakaitse osas peab aruanne sisaldama teavet ettevõtte „tegevuse mõjude kohta keskkonnale, vajadusel ka tervisele ja ohutusele, samuti taastuva ja taastumatu energia kasutamise, kasvuhoonegaaside heite, veekasutuse ja õhusaaste kohta. Sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise valdkonnas peab aruandes esitatud teave käsitlema soolist võrdõiguslikkust, töötingimusi, tööohutust ja -tervishoidu, dialoogi kohalike kogukondadega ja/või meetmeid, mida on tehtud nende kogukondade kaitse ja arengu tagamiseks. Inimõiguste ja korruptsioonivastase võitluse osas võib aruanne „sisaldada teavet inimõiguste kuritarvitamise vältimise ja/või korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismide kohta“. Ettevõtte juhtorgani mitmekesisuse osa peab sisaldama teavet nagu liikmete vanus, sugu, kodakondsus või hariduslik ja ametialane taust. Ettevõttega seotud riskide osas peaks aruanne sisaldama teavet peamiste riskide, nende ulatuse ja mõju, realiseerumise võimaluste ning juba realiseerunud riskide kohta. (*Ibid.*)

Eesti raamatupidamise seaduses (edaspidi RPS) jõustusid avaliku huvi üksustele sätestatud mittefinantsteabe avalikustamise nõuded 01.01.2017. Eesti audiitortevõtmise seaduse § 13 lõike 1 järgi on avaliku huvi üksust defineeritud kui äriühingut, mille väärtpaberitega kaubeldakse reguleeritud väärtpaberiturul väärtpaberituru seaduse tähenduses. See tähendab, et 1. jaanuaril 2017 algava aruandeperioodi osas tuli börsiettevõtetel esitada majandusaasta aruanded vastavalt uutele seadusesätetele. Autori hinnangul viitab mittefinantsteabe esitamise nõue börsiettevõtete olulisusele ühiskonnas.

RPS § 24 lõigetes 6 kuni 8 (2017) on täpsustatud, et ettevõtte, „kes on avaliku huvi üksus ja kelle töötajate arv bilansipäeva seisuga on suurem kui 500, peab muuhulgas kirjeldama tegevusaruandes oma ärimudelit, tegevusega kaasnevaid keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid, inimressursi juhtimist, inimõiguste järgimist ning korruptsioonivastast võitlust käsitlevat riskijuhtimist, selleks rakendatavat poliitikat ja selle tulemusi, tuues välja olulised mitterahalised tulemusnäitajad“. Kui nimetatud tegevusega seonduv poliitika on kirjeldatud mõnes muus raamistikus või ühingujuhtimise tavas, siis peab ettevõtte sellele tegevusaruandes viitama. Samuti kui ettevõttel mõnes ülalnimetatud valdkonnas poliitika puudub või seda ei rakendata, siis peab ettevõtte argumenteeritult selgitama, miks neid põhimõtteid ei ole väljatöötatud või rakendatud. 01.06.2021 jõustunud RPS seadus on § 24 lõigete 6 ja 7 sõnastust veelgi konkretiseerinud, kuid nimetatud muudatus ei mõjuta ettevõtete aruandluse hindamist analüüsitaval perioodil 2015-2020.

RPS § 24² lõikes 4 (2017) on sätestatud ettevõtte juhtkonna mitmekesisuspoliitika. Selle kohaselt peab börsiettevõtte „ühingujuhtimise aruandes kirjeldama äriühingu juhatuses ja kõrgemas juhtorganis elluviidavat mitmekesisuspoliitikat ning selle rakendamise tulemusi aruandeaastal. Kui mitmekesisuspoliitikat aruandeaastal rakendatud ei ole, tuleb selle põhjuseid selgitada ühingujuhtimise aruandes.“ RPSi kohaselt peab ettevõtte esitama lõppenud majandusaasta kohta majandusaasta aruande, mis koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest. Mittefinantsteavet on võimalik esitada kas tegevusaruande osana või eraldi aruandes. Kui teave esitatakse eraldi aruandes, siis tuleb see teha avalikult kättesaadavaks ettevõtte veebisaidil mõistliku aja jooksul, kuid mitte hiljem kui kuus kuud pärast bilansipäeva, ning sellele tuleb osutada tegevusaruandes. (*Ibid.*)

Vastavalt direktiivi sätetele peab audiitor kontrollima, kas mittefinantsteavet kajastav aruanne on esitatud ja vastab finantsaruandele ning seaduses kohaldatavatele nõuetele (2014/95/EL). See nimetatud säte jäi 2016. aastal Eesti seadustesse nõuetekohaselt üle võtmata. Audiitortevõtte ja raamatupidamise seaduse muudatused jõustusid 2021. aastal ning uues redaktsioonis täpsustati audiitori kohustusi börsiettevõtte auditeerimisel. Edaspidi peab audiitor auditiaruandes kinnitama, kas tegevusaruanne vastab finantsaruandele ja seaduses kohaldatavatele nõuetele. Samuti lisati RPSi nõue, et kui mittefinantsteabe esitamisel on kasutatud ELi või rahvusvahelist raamistikku, siis peab tegevusaruandes vastavale raamistikule ka viitama. Nimetatud sätted kohalduvad majandusaasta aruandeperioodi kohta, mis algavad 2020. aasta 1. juunil või hiljem. (Audiitortevõtte ... 2021)

Tulevikus suureneb juhtkonna tegevuse läbipaistvus veelgi. Nimelt võeti 2019. aastal vastu väärtpaberituruseaduse muudatus, mis puudutab juhtkonna liikmete tasustamise põhimõtteid ja tasu suurust. See tähendab, et alates 2021. aastast peavad börsiettevõtted hakkama avalikustama majandusaasta aruannetes juhatuse liikmete tasusid. Selle nõude täitmist hakkab kontrollima audiitor ning vastav teave tuleb esitada majandusaasta aruande lisas.

Mittefinantsteabe aruandlusest kasu saamiseks peab ettevõtetel olema ühesugune arusaam esitatud teabe sisu, selle hindamise, võrreldavuse, avalikustamise ning auditeerimise kohta (Vartiak 2016). Sellepärast ongi mittefinantsteabe esitamisel suur roll valitsuste poolt kehtestatud õigusaktidel ja raamistikel. Mitmed rahvusvahelised ja riigisisised organisatsioonid on püüdnud aruandlust standardiseerida. Välja on töötatud erinevaid aruandlusraamistikke ja juhendeid, millele ettevõtted saavad ühiskondliku vastutuse aruandluse koostamisel ja esitamisel tugineda. Direktiivi kohaselt

peab ettevõtte aruandes ära märkima, millisest rahvusvahelisest, Euroopa Liidu või riiklikust raamistikust on mittefinantsteabe esitamisel juhindunud. Töö autor loetleb ja kirjeldab alljärgnevalt neist olulisemaid:

- Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (inglise keeles *Organization for Economic Co-operation and Development*, edaspidi OECD) suunised hargmaistele ehk rahvusvahelistele ettevõtetele;
- globaalne aruandlusalgatus (inglise keeles *Global Reporting Initiative*, edaspidi GRI);
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi ÜRO) globaalse kokkuleppe põhimõtted (inglise keeles *United Nations Global Compact*, edaspidi UNGC);
- ÜRO säästva arengu eesmärgid (inglise keeles *United Nations Sustainable Development Goals*, edaspidi SDG).

Mittefinantsteabe esitamisel on rahvusvahelistel ettevõtetel võimalik toetuda OECD poolt väljatöötatud suunistele. OECD suunised on õiguslikult mittesiduvad ja vastuolu korral on ettevõttel kohustus järgida siseriiklike õigusnorme. Suuniste eesmärk on toetada jätkusuutlikku arengut ning nad annavad ettevõtetele sarnase arusaama vastutustundlikust käitumisest. Suunised sisaldavad soovitusi ning nõuandeid viisidest, kuidas suurendada ettevõtete positiivset mõju majanduslikku, sotsiaalsesse ja keskkonnaalasesse arengusse. Näiteks soovitatakse ettevõtte jätkusuutliku arengu huvides suurendada tööhõivet, korrupsioonivaba tegevust, toetada töötajate koolitamist, järgida ja rakendada ettevõtete üldjuhtimise häid tavasid ning innustada oma koostööpartnereid järgima samasugustel väärtushinnangutel põhinevaid käitumisnorme. (OECD Guidelines ... 2011)

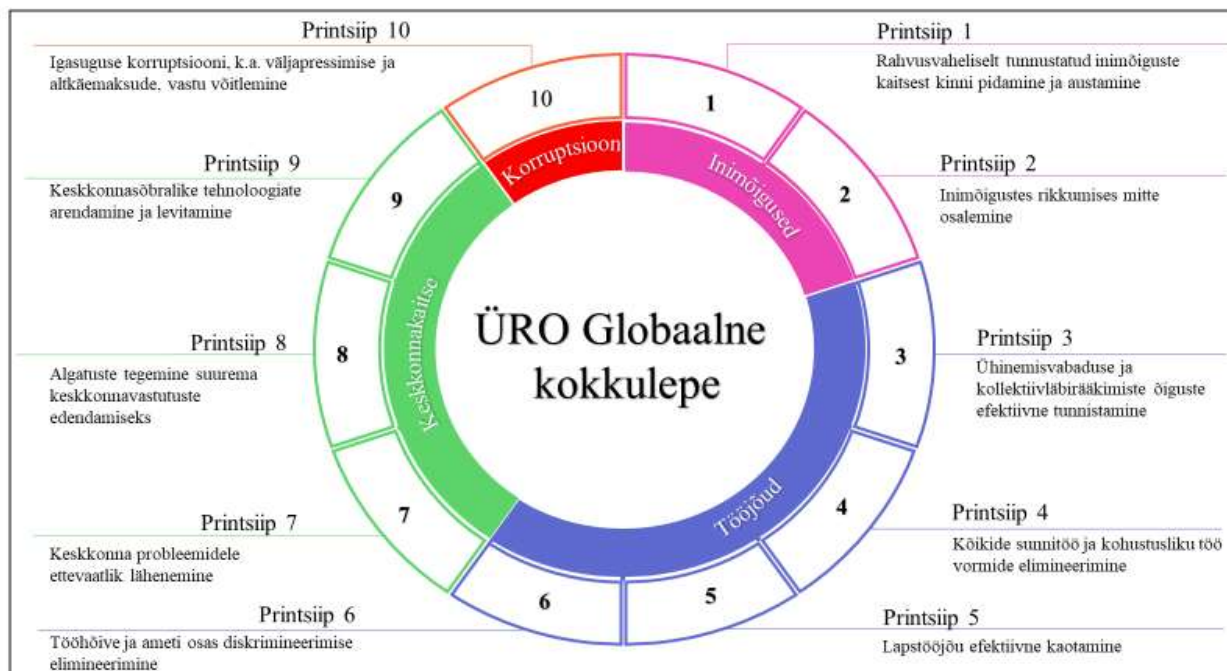
CSR aruandluse koostamisel on ettevõtetel võimalik ühe variandina toetuda ka GRI aruandlusraamistikule. GRI on mitmepoolsel koostööl põhinev iseseisev organisatsioon, mis on asutatud 1997. aastal eesmärgiga välja töötada ja levitada globaalselt rakendatavate jätkusuutlikkuse aruandluse suuniseid ja koondada neid rakendavaid ettevõtteid. GRI poolt välja töötatud jätkusuutlikkuse alase aruandluse juhend on mõeldud vabatahtlikuks täitmiseks ning sellel põhinev aruandlus sobib sõltumata ettevõtete suurusest, tegevusvaldkonnast ja asukohast. Juhend on viidud vastavusse teiste aruandlusraamistikega, sealhulgas ÜRO Globaalse Kokkuleppe põhimõtete, ÜRO äritegevuse ja inimõiguse juhtpõhimõtete ning OECD suunistega rahvusvahelistele ettevõtetele. (About GRI .... 2021)

GRI esimene juhend ilmus 2000. aastal. Selle hindamine ning täiustamine toimub pidevalt ning tänase seisuga on välja töötatud neli versiooni. Sõltuvalt aruande detailsusest on ettevõtetel võimalik esitada kas „kõigile nõuetele vastav“ (*comprehensive*) või „põhinõuetele vastav“ (*core*) aruanne. Mõlemal variandil on omad nõuded, mida ettevõtte peab aruandesse lisama. Globaalselt tegutsevatele suurettevõtetele on neist kahest sobivam „põhinõuetele vastav“ ehk aruanne, mis kirjeldab ettevõtte profiili, peamisi tegevusnäitajaid, põhimõtteid, huvigruppe ning juhtimist. Lisaks on GRI välja töötanud juhendi lisad valdkondadele, mille tegevusega kaasnev keskkonnamõju on suurem. Näiteks kehtivad kaevanduses, põllumajanduses, metsanduses, nafta- ja gaasitööstuses ettevõtetele rangemad regulatsioonid ning nende ettevõtete keskkonna alane tegevus peab olema palju läbipaistvam. Ettevõtted võivad koostada aruande kas iseseisva dokumendina või osana majandusaasta aruandest. (*Ibid.*)

GRI on äriühingutes tuntud. KPMG (2020) uuringu andmetel põhineb enamik CSR aruandlusest just GRI juhendil. 01.05.2022 seisuga on globaalses online andmebaasis (Corporate Register) perioodil 2016-2020 registreeritud 61 526 ettevõtte 156 925 CSR aruannet. Sealhulgas on 14 Eesti ettevõtet esitanud 62 CSR aruannet. 2020. aastal on andmebaasis GRI juhendil põhinevaid aruandeid registreerinud kokku 13 948 ettevõtet, sealhulgas 15 Eesti ettevõtet. Kuigi raamistikul põhinevate aruannete registreerimine ei ole andmebaasis kohustuslik, siis näitavad juba olemasolevad numbrid 34%-list kasvu võrreldes 2016. aastaga. Eesti ettevõtete registreeritud aruannete arv on kasvanud viie aasta jooksul 50%. (Published CR Reports ... 2022)

Ühe võimalusena on ettevõtetel aruandluse koostamisel võimalik tugineda ka ÜRO globaalse kokkuleppe põhimõtetele. Globaalne kokkulepe on vabatahtlik ühiskondliku vastutusealane tegevusjuhend suurettevõtetele, mis sisaldab joonisel 3 esitletud põhimõtteid. Nende põhimõtete rakendamine ettevõtete strateegiatel, protseduurides ja globaalses tegevuses aitab kaasa ettevõtete pikaajalisele edule (The Ten Principles ... 2021). Globaalne kokkulepe on poliitiline algatus, mis on loodud 2000. aastal ÜRO endise peasekretäri Kofi Annani poolt. Algatuse eesmärgiks oli koondada jätkusuutlikke ettevõtteid ja huvigruppe, kes soovivad oma tegevuse viia vastavusse inimõiguste, tööjõustandardite, keskkonnakaitse ja korrupsioonivastase võitluse valdkonnas (UN Global Compact ... 2021). Lisaks on aruande esitamisel võimalik toetuda säästva arengu eesmärkide raamistikule, mis on vastu võetud ÜRO tippkohtumisel 2015. aastal. Raamistik annab riikidele ja ettevõtetele suunised, kuidas jõuda 2030. aastaks seatud ülemaailmsete säästva arengu eesmärkide saavutamiseni. Raamistikus on välja toodud 17 üldist säästva arengu eesmärki ning nendega tihedalt seotud 169 alameesmärki. Kõik eesmärgid on oma olemuselt globaalsed, nad on

üldkohaldatavad ja omavahel seotud. Eesmärgid on riikidele sh Eestile kohustuslikud, kuid samas saab iga riik nende täitmisel arvestada oma olukorra, võimekuse ja arengutasemega. Eesti riik viib ellu ülemaailmse säästva arengu eesmäärke vastavalt oma nägemusele, meetoditele ning Eesti sääst-

Joonis 3. ÜRO globaalse kokkuleppe 10 põhimõtet
Allikas: autori koostatud

va arengu riiklikule strateegiale „Säästev Eesti 21“. Joonisel 4 on kujutatud Eesti eesmärgid, mis on kõik otseselt või kaudselt seotud ettevõtete tegevusega ning aitavad leida tasakaalu inimeste heaolu ja planeedi piiratud ressursside vahel. Joonisele on lisatud juurde ka 18nes Eesti kultuuriruumi elujõulisusega seotud eesmärk. (Muudame .... 2015)

Lisaks raamistikele on aruandluse koostamisel võimalik järgida ka erinevaid juhendeid. NASDAQ OMX Tallinna Börs ja Eesti Finantsinspektsioon on kehtestanud börsiettevõtetele soovituslikuks järgimiseks Hea Ühingujuhtimise Tava aruande (edaspidi HÜT). See on juhiste ja soovituslike reeglite kogum, mis koondab ettevõtte juhtimise parema korraldamise ja läbipaistvamaks muutmise põhimõtteid ning käsitleb aktsionäride kohtlemise head praktikad. HÜT aruandes kirjeldatakse ettevõtte juhatuses ja nõukogus elluviidavat mitmekesisuspoliitikat, selle rakendamise tulemusi ning sisekontrolli- ja riskijuhtimise süsteeme. Mitmekesisuspoliitika peab sisaldama teavet juhtkonna liikmete tasu suuruse, vanuse, soo, hariduse ja ametialase tausta kohta. HÜT aruandes kirjeldab ettevõtte oma juhtimist “täidan või selgitan” põhimõtte kohaselt ning kinnitab,

kas ta järgib või ei järgi HÜT soovitusi. Kui ettevõtte kõiki soovitusi ei järgi, siis peab ta välja tooma ja selgitama mittejärgimise põhjused. Ettevõtte aktsionäriil on õigus teada, millistest reeglitest ettevõtte oma juhtimisel lähtub ja millistest mitte. Ettevõtte esitab HÜT aruande majandusaasta aruande osaks oleva tegevusaruande eraldiseisva peatükina. Börsiettevõtetele

Joonis 4. Eesti säästva arengu eesmärgid
Allikas: Eesti riiklik strateegia „Säästev Eesti 21

kehtib „täidan või selgitan“ nõue alates 1. jaanuarist 2006. (Hea ühingujuhtimise ... 2019). Lisaks on Nasdaq välja töötanud ettevõtete avalikustamiskohustuste lihtsustamiseks keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisalase aruandlusjuhendi (inglise keeles *Environmental, Social and Governance Reporting Guide 2.0. A support Resource for Companies*, edaspidi ESG). Selle järgimine on vabatahtlik ning toimib pigem teabeallikana ning ei asenda ega täienda olemasolevaid raamistikke. (Nasdaq ... 2019)

Kõik eespool nimetatud suunised, juhendid ja raamistikud aitavad ettevõtetel ühtlustada arusaama vastutustundlikust ettevõtlusest, lihtsustada mittefinantsteabe kogumist ning avalikustamist. Juhendmaterjalide järgimine muudab aruanded omavahel võrreldavaks. Vastupidisel juhul võib aruannete koostamine ja omavaheline võrdlus osutada keerulisemaks ning ettevõtete kulud aruandluse koostamisel suuremaks. Järelikult peavad ettevõtete juhid tagama, et töötajad oleksid kursis aruandlusraamistikega ja teadlikud valdkonnas plaanitavatest muudatustest. Autor on

seisukohal, et mittefinantsteabe avalikustamine on huvigruppidele ja ühiskonnale oluline, sest kaasajal ei piisa ettevõtte tegevusega kaasneva mõju ja tema jätkusuutliku arengu hindamisel ainult finantsandmetest.

1.3. Erinevad uuringud ühiskondliku vastutuse aruandluse teemadel

Mitmed ühiskondliku vastutuse aruandlust käsitlevad teadustööd on välja toonud asjaolu, et ettevõtete tavapärase aruandlus on muutunud. Teadlased on uurinud, missugused andmed millises mahus on muutunud ning mis tegurid on olnud nende muutuste põhjustajaks (Adams et al.1995). Ühe põhjusena on välja toodud ettevõtete juhtide hoiakute ja väärtuste teisenemine (Adams et al. 1998). Kui seni sisaldasid aruanded pigem finantsandmeid, siis viimasel kahel kümnendil on ettevõtted hakanud avalikustama andmeid ühiskondliku tegevuse, sotsiaalse kaasamise ning jätkusuutlikkuse teemadel. Mittefinantsteabe avalikustamine on kasvanud suurettevõtete ja reguleeritud ettevõtete hulgas. Siiski ei saa väita, et kõik ettevõtted sooviksid avaldada andmeid ühiskondliku tegevuse kohta. On äriühinguid, kelle arvates on teatud teave tundlik ning avalikustamine ei ole aktsionäride huvides. Nende arvates võib andmete esitamine tuua kaasa lisakulusid ja vähendada ettevõtte üldist konkurentsivõimet (Margolis, Walsh 2003). Haniffa ja Cooke (2005) on aruandluse muutuse põhjustena välja toonud suurenenud meediahuvi ja huvigruppide teadlikkuse. Avalikustamist on samuti mõjutanud regulatiivsed nõuded, kultuurilised normid ning huvigruppide surve ja ootused. (Scott 2008; Carroll 1999).

Uuringutest on välja tulnud, et teadlased on ettevõtte suuruse ja nende ühiskondliku vastutuse aruandluse vahelise seose osas eriarvamusel. Udayasankari (2008) arvates ei mõjuta ettevõtte suurus CSR-i aruandlust ning nii suured kui väikesed ettevõtted on ühtemoodi motiveeritud teavet esitama. Vastupidisele järeldusele jõudsid Brammer ja Pavelin (2008). Nimelt uurisid nad Ühendkuningriigi erinevate tööstussektorite ettevõtteid ning leidsid, et suuremate ettevõtete motivatsioon aruandeid esitada on suurem ning nende poolt avalikustatud teave on kvaliteetsem. Seda seisukohta ei jaganud teadlased Dragu ja Tiron-Tudor (2012), kes jõudsid oma uuringus järeldusele, et seos ettevõtte suuruse ja CSR aruandluses avaldatud teabe kvaliteedi vahel puudub.

Uuringutes on leitud, et aruandlust mõjutab ettevõtte tegevusvaldkonna riskitase. Suurema sotsiaalse ja keskkonnamõjuga ettevõtted seisavad silmitsi palju rangemate seadusandlike regulatsioonide ja läbipaistvusnõuetega. Keskkonnatundlikud kõrgema riskiga tööstusharudes

tegutsevad ettevõtted pööravad aruannetes rohkem tähelepanu töötajate tervise, ohutuse ja töötingimustega seotud küsimustele (Van Marrewijk 2003; Bebbington *et al.* 2008; Amran, Susela 2008). Samas finants- ja teenindusvaldkonna ettevõtted avaldavad rohkem teavet heategevuse ja sotsiaalsete teemade kohta (*Ibid.*). Lihtsustamaks ettevõtete andmete esitamist on erinevad kutse- ja tööstusalade liidud välja töötanud konkreetsed reeglid ja aruandlusraamistikud sellistes valdkondades nagu keskkond, tööhõive, tervishoid ja tööohutus (Jackson, Apostolakou 2010). FTSE4Good poolt läbiviidud tegevusvaldkondade riskihindamise tulemusena selgus, et kõige kõrgema riskiga tegevusvaldkondadeks on hinnatud kaevandus, keemia, transport/infrastruktuur, nafta- ja keemiatööstuses, ehitus ja tööstus (Young, Marais 2012). Nendes valdkondades tegutsevate ettevõtete tegevuse mõju keskkonnale on negatiivne ja seetõttu peavad nad avalikustama rohkem andmeid oma tegevuse mõju hindamise, kahjude kompenseerimise ning muude keskkonda säästvate tegevuste kohta.

Majandusteadlased Young ja Marais on uurinud erinevate riikide aruandlust ja teinud mõned tähelepanekud Prantsusmaa ja Austraalia regulatsioonide osas. Mõlemas riigis oleneb aruandlus ettevõtte tegevusvaldkonnast, suurusest, ettevõtte struktuurist ja juhtkonnast. Prantsusmaal on väikese ja keskmise suurusega kohalikud ettevõtted oma huvigruppidega otseses kontaktis. Enamasti toimub ettevõtete juhtimine perekondlikult ning töötajate kaasatus ettevõtte juhtimisotsustesse on madal. Ettevõtete juhid on ise aktsionärid ning saavad vajaliku teabe kiiresti otse algallikast. Seetõttu CSR teavet aruannetes ei kajastata või kajastatakse vähesel määral. Börsi- ja riigiettevõtete aruandlus on suunatud aktsionäridele ja laiemale avalikkusele ning on seega reguleeritud õigusaktidega. Riigis on tugevad ametiühingud ja erialaliidud ning suhted huvigruppidega on mõjutanud suurettevõtteid avalikustama sotsiaalse vastutuse, inimõiguse ja keskkonnakaitsega seotud andmeid. Seevastu Austraalias on ettevõtete juhtimine organiseeritud paindlikumalt. Seadusega ei ole ettevõtete sotsiaalse- ja keskkonnategevusega seotud andmete avalikustamine nõutud ning aruandlust mõjutavad pigem normatiivsed nõuded, huvigruppide surve ja ettevõtte tegevusvaldkond. Ettevõtte juhtkonna peamine eesmärk on suurendada aktsionäride varade väärtust ning seega avalikustatakse just neile oluline teave. (Young, Marais 2012)

Teadlased Kang ja Moon (2012) on välja toonud muutusi avalikustatud teabe sisus. Kui varasemalt on aruandluses kajastatud pigem aktsionäridele vajalik teave, siis hilisemal perioodil on aruannetesse hakatud lisama huvigruppidele olulisi ja vajalikke andmeid. Ettevõtted on teabe avalikustamisest huvitatud selleks, et (Young, Marais 2012):

- näidata huvigruppidele oma vastutustundlikku käitumist;
- käituda õigus- ja ootuspäraselt;
- aidata kaasa ühiskonna üldisele heaolule;
- hoida ettevõtte mainet ja identiteeti.

Huvigrupid jälgivad aruannetes esitatut ning teevad märkusi, kui leiavad lahknevusi avalikustatud teabe ja ettevõtte tegeliku käitumise vahel. Peamiste probleemidena on välja toodud eksitav teave keskkonnaalase tegevuse ja huvigruppide kaasamise kohta. Näitena võib tuua olukorrad, kus ettevõtte teeb investeeringuid vananenud ja keskkonda mitte säästvasse tehnoloogiasse, kuid samal ajal reklaamib end keskkonnasõbraliku ettevõttena. Eksitavaks võib pidada ka teavet, kui ettevõtte kirjeldab aruandes seadusest tulenevaid kohustuslikke tegevusi CSR tegevustena, kuid nende tegelik väärtus on marginaalne või vastupidi - pisendab oma keskkonnavaenulikke tegevusi. (Font 2012) Samas on teabe täpsust ja selgust keeruline ning ajamahukas kontrollida. (Font 2012; KPMG 2017)

Uuringud kinnitavad, et CSR aruandlus annab ettevõtte praegustele ja tulevastele töötajatele põhjaliku ülevaate ettevõtte väärtustest, töötingimustest ja suhtumisest töötajatesse. See omakorda soodustab töötajate positiivseid hoiakuid ja tööga rahulolu (Glavas, Kelley 2014). 2015. aasta uuringus on CSR aruandlust kirjeldatud kui kommunikatsioonivahendit ja ettevõtte hea maine ja prestiiži kujundajat. Ettevõtted on mõistnud, et ühiskondlik tegevus ja tehtu avalikustamine on kasulik nii ettevõttele endale kui ka seotud huvigruppidele. CSR teabe avalikustamine on kaasa toonud järgmised muutused (Moravcikova *et al.* 2015; Maroun 2017):

- Ettevõtete teadlikkus CSR tegevusest ja mõjust on suurenenud.
- Mittefinantsteabe avalikustamine on mõjutanud ettevõtete läbipaistvust ja usaldusväarsust.
- Huvigruppidel on võimalik võrrelda esitatud teavet ettevõtte reaalse tegevusega. See omakorda on kaasa toonud järelevalve ettevõtte CSR tegevuste kohta ning võimaluse juhtida tähelepanu tegevusega seotud riskidele ja nõrkadele kohtadele.
- Huvigruppide kaasamine on parandanud ettevõtte juhtimist ning esitatud mittefinantsteabe kvaliteeti.
- Ettevõtete koostöö kogukondade, huvigruppidega on tõstnud ettevõtete efektiivsust ning konkurentsivõimet.

Teadlaste arvates peegeldab CSR aruandlus ettevõtete ärikultuuri ning näitab suhtumist ümbritsevasse keskkonda ja ühiskonda. Samas peaks ettevõtete visioon oma ühiskondlikust rollist olema veelgi laiem. Vastutustundliku käitumisega mõjutab ettevõtte nii klientide, töötajate kui ka laiem avalikkuse arvamust. Seega on oluline, missugust teavet ja millises vormis ettevõtte avalikustavad. (Moravcikova *et al.* 2015)

Nõudlus mittefinantsaruannete järele on tekitanud vajaduse hinnata esitatud teabe kvaliteeti, sh andmete korrektsust, usaldusvärsust ja läbipaistvust. Tähtsaks on saanud teabe selgus ja arusaadavus, asjakohasus, neutraalne esitatus ja teabe esitamise struktuur. (Vartiaki 2016; Venturelli 2019; Cote 2021). Kvaliteetse aruande mittefinantsteave peaks vastama järgmistele kriteeriumitele (Vartiaki 2016):

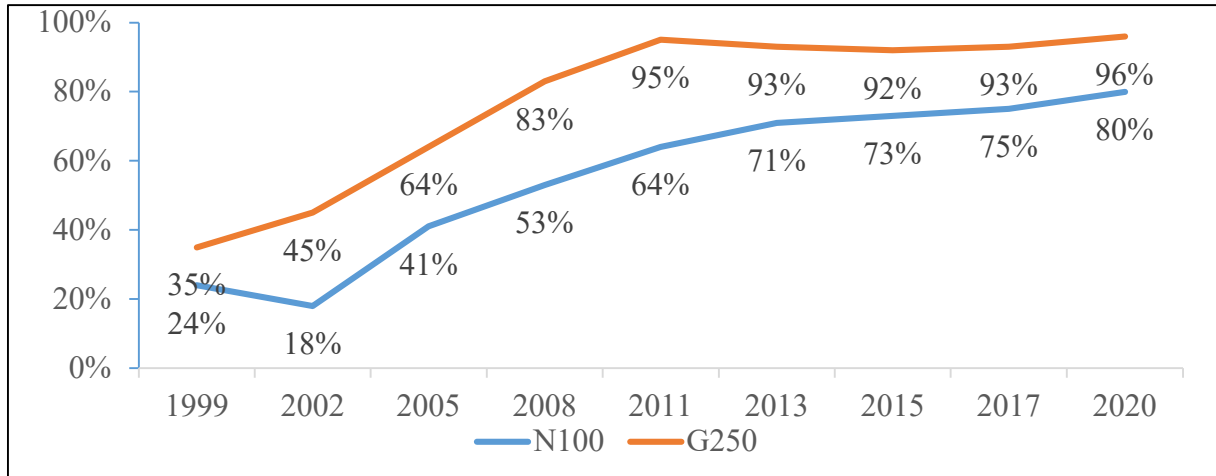
- usaldusvärsus – usaldusvärsust toetab ettevõtte erinevate poliitikate kirjeldamine, mitterahaliste tulemusnäitajate arvestusmetoodika, juhtkonna mitmekesisuspoliitika tutvustamine, peamiste huvigruppide kaasamine ja aruande kinnitamine sõltumatu kolmanda osapoole poolt.
- täielikkus – andmete kõikehõlmatus, mis tähendab, et on esitatud kogu teave ettevõtte tegevuse mõjust ümbritsevale keskkonnale ja ühiskonnale.
- olulisus ja praktilisus – ettevõtte kohta on esitatud võimalikult palju kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid tulemusnäitajaid.
- vormiline sobivus – teave on struktureeritud ja visuaalselt terviklik.

Uuringutes on välja toodud, et aruandluse kvaliteedile avaldavad mõju erinevate juhendite ja aruandlusraamistike järgimine. Need lihtsustavad aruannete koostamist. Mittefinantsteabe kvaliteeti on võimalik parandada ka aruandluse kohustusliku reguleerimisega. Huvigruppidel, sh investoritel on lihtsam saada ülevaadet ettevõtte tegevusest, seatud eesmärkidest ja probleemkohtadest ning teabe järejepideval esitamisel võrrelda esitatut eelnevate perioodidega (Cote 2021). Avaldatud andmed aitavad prognoosida ettevõtte jätkusuutlikkust. Ühe võimalusena saavad juhid kasutada teabe võrdlusuuringut (*benchmarking*), et võrrelda oma ettevõtte andmeid sama valdkonna teiste ettevõtetega. (Jackson *et al.* 2017)

Ettevõtte vastutustundlikku tegutsemist on võimalik hinnata erinevate sertifikaatide, indeksite ja märgiste abil. Saadud tunnustused näitavad avalikkusele, et ettevõtte on vastutustundlik ja usaldusväärne ning tema tegevus jätkusuutlik. Suuremad rahvusvahelised agentuurid, mis

hindavad ettevõtete CSRi tegevust, on Dow Jones Ameerika Ühendriikidest (Dow Jonesi jätkusuutlike ettevõtete indeks, inglise keeles *Dow Jones Sustainability Group Index*, DJSGI) ja FTSE (eetiliselt vastutustundlike ettevõtete indeks, FTSE4Good). Jätkusuutlikkuse reitinguid annavad EIRIS Ühendkuningriigist ning OEKOM Research AG Saksamaalt. (Jankalová 2016) Eestis hindab ettevõtete vastutustundlikkust ja jätkusuutlikkust ning annab välja vastavat sertifikaati ja märgist Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum (VEF). Märgise kehtivus on kaks aastat ning sellega on võimalik hinnata ettevõtte vastutustundliku tegevuse muutust ajas. Märgist antakse välja kolmel tasemel: pronks-, hõbe- ja kuldase. (Vastutustundliku ... 2022).

Viimase kümnendi jooksul on ühiskondliku vastutuse aruandluse esitamine muutunud ettevõtetele loomulikuks ja iseenesestmõistetavaks tegevuseks. Mitmetele kohalikele ja rahvusvahelistele suurte ja keskmise suurusega ettevõtetele on aruannete esitamine juba välja kujunenud praktika. KPMG on 2017. aasta CSR teemalises uuringus nimetatud CSR aruandlust kui uut normaalsust ja mitterahalist infot kui uut finantsinfot. Kui 2011. aastal esitasid CSR aruandeid S&P 500 indeksi ettevõtetest vaid 20%, siis 2018. aastal 86% ja 2019. aastal juba 90% (Cote 2021). CSR aruandlust esitavate ettevõtete osakaal aastatel 1999-2020 on esitatud joonisel 5. Enamik (96%) maailma 250

Joonis 5. CSR aruandlust esitavate ettevõtete osakaal 1999-2020 (%)

Allikas: KPMG CSR aruandluse uuring 2020

Märkused:

1. Alus: 5200 N100 ja 250 G250 ettevõtet.

suuremast ettevõttest (G250) esitavad aastaaruandes teavet oma ühiskondlikust mõjust ja vastutusest. Euroopas oli CSR aruandlust esitavate ettevõtete osakaal 2017. ja 2020. aastal sama – 77%. Direktiivi 2014/95/EL mõju CSR aruandluse kasvule puudus, sest mõned ELi liikmesriigid

ei olnud direktiivi oma siseriiklikku õigusesse üle võtnud. See on seletatav asjaoluga, et direktiiv ei ole otsekohalduv ning peaaegu pooled EL liikmesriigid jätsid direktiivi tähtajaga detsember 2016 üle võtmata ning aruanded vastavalt uutele nõuetele esitamata. (KPMG ... 2020).

Eesti ettevõtete ühiskondliku vastutusealast aruandlust on uurinud konsultatsiooniettevõtte Miltton New Nordics ja Sustinere. Milttoni 2020. aasta arvamusuuringu andmetel on Eesti ettevõtetel arusaam, et vastutustundlik käitumine on omane pigem suurtele ja rikastele ettevõtetele ning see on midagi keerulist. Samas selgus uuringust, et inimeste mõtlemises on viimaste aastate jooksul toimunud muutus ning nõudmised ettevõtete vastutustundlikule käitumisele ja läbipaistvusele on kasvanud. 58% uuringus osalejatest soovivad, et ettevõtte väljendaksid oma vastutustundlikkust eelkõige läbi konkreetse tegevuse. Enim kajastatud teemad aruandluses olid seotud inim- ja tööõiguse, keskkonna ja vastutustundliku käitumisega. (Ettevõtete ... 2020) Sustinere uuringu tulemused Eesti suurema käibe ja töötajate arvuga ettevõtete ühiskondliku vastutuse kohta kinnitasid samuti, et ettevõtete keskkonna ja sotsiaalse mõju hindamine, vastutustundliku juhtimise avalikustamine ning läbipaistvus on iga aastaga paranenud. (Sustinere... 2021)

Autor jagab erinevates uuringutes välja toodud järeldust, et ettevõtete mittefinantsteabe avalikustamine ning selle sisu on oluline. Aruandluse muutusele on kaasa aidanud huvigruppide surve ja üleüldine ühiskonna teadlikkuse kasv vastutustundliku käitumise teemal. Uuringute tulemused kinnitasid, et huvigrupid jälgivad suurettevõtete ja börsifirmade ühiskondlikult vastutustundlikku tegevust, nende tegemisi järgitakse ja esitatud aruannetest juhindutakse.

2. EESTI BÖRSIETTEVÕTETE ÜHISKONDLIKU VASTUTUSE ARUANDLUSE ARENG

Magistritöö esimeses peatükis andis autor ülevaate ettevõtte ühiskondliku vastutuse teoreetilisest käsitlusest, ühiskondliku vastutuse aruandluse raamistikest, juhenditest ning erinevatest uurimistöodest. Töö teises peatükis tutvustab autor uuringus kasutatavat valimit ja kirjeldab uurimismetoodikat. Autor keskendub Nasdaq Tallinna börsi Balti põhinimekirjas noteeritud ettevõtete mittefinantsteabe avalikustamise ja aruandluse kohustuslikuks muutmise mõju ning ulatuse uurimisele perioodil 2015-2020. Mittefinantsteabe analüüsimiseks viib autor läbi kvalitatiivse sisuanalüüsi ning andmete omavaheliseks võrdlemiseks kasutab tabelarvutusprogrammi MS Excel. Viimases alapeatükis esitab töö autor uuringu tulemused, andmete analüüsi ja järeldused.

2.1. Uuringu valim

Valim on koostatud ettevõtetest, kellele EL direktiiv 2014/95 on esitanud kõrgemad mittefinantsteabe avalikustamise nõuded. Antud uuringu kontekstis kuuluvad valimisse need Nasdaq Tallinna börsi Balti põhinimekirjas noteeritud ettevõtted, mis on olnud aktsiaemitendid alates 2015. aastast. Valimisse ei ole arvestatud ettevõtteid, mis on börsil noteeritud pärast 2017. aastat, sest nende puhul ei olnud autoril võimalik uurida muutusi mittefinantsteabe avalikustamises enne ja pärast direktiivi ülevõtmist. Erandina on valimisse lisatud kaks ettevõtet, mis olid enne 2015. aastat noteeritud teistes börsi nimekirjades. AS LHV Group oli noteeritud võlakirjade nimekirjas alates 05.10.2015 ning börsi põhinimekirjas alates 2016. aastast. AS Pro Kapital Grupp oli noteeritud börsi lisanimikirjas alates 2012. aastast ning alates 19. novembrist 2018 põhinimekirjas. Uuringu valimisse kuuluvate ettevõtete (13) ülevaade on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Valimisse kuuluvad Nasdaq Tallinna börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtted

Emitent	Emitent alates	Turukapitalisatsioon mln € ¹	Töötajate arv ²	Müügitulu mln €/2020	Puhaskasum mln €/2020
Baltika	1997	12,82	173	19	0
PRFoods	2010	13,79	280	78	-5
Arco Vara	2007	20,78	17	14	1
Silvano Fashion Group	1997	25,56	1 602	38	1
Nordecon	2006	28,51	685	296	2
Ekspress Grupp	2007	54,51	1 556	63	3
Pro Kapital Grupp	2012	69,73	69	19	-56
Harju Elekter	1997	121,63	865	147	6
Tallinna Vesi	2005	276,00	331	52	17
Merko Ehitus	2008	283,91	670	316	23
Tallinna Kaubamaja Grupp	1996	419,51	4 675	742	32
Tallink Grupp	2005	421,60	4 785	443	-108
LHV Group	2016	1 160,00	597	104	58

Allikas: Nasdaq Tallinna põhikirjas noteeritud ettevõtted (Emitendid ... 2022)

Märkused:

1. Ettevõtete turukapitalisatsioon seisuga 09.05.2022.
2. Töötajate arv on töölepingu ja käsunduslepinguga grupi jaoks töötavate isikute arv seisuga 9.05.2022 Nasdaq'i vastava ettevõtte infolehe andmetel.

Tõenäoliselt on ühe majandusharu piires tegutsevatel ettevõtetel sarnased probleemid nii keskkonnakaitse-, sotsiaal- ja juhtimisvaldkonnas ning nende tegevuse mõju on samalaadne. Autor on grupeerinud ettevõtted majandusharude kaupa järgmiselt (Emitendid ... 2022):

1. Tarbekaupade ja teenuste gruppi kuuluvad 6 ettevõtet. Valdusfirma AS PRFoods, mille grupi ettevõtted tegelevad kalatoodete tootmise ja müügiga Soomes, Eestis ja Suurbritannias ning kalakasvatusega Rootsis ja Soomes. Rõivakaubandusettevõtte AS Baltika, mis loob moekollektsioone, opereerib jaekette ja tegutseb aktiivselt kogu Baltikumis. Baltimaade juhtiv meediakontsern AS Ekspress Grupp, mille tegevus hõlmab veebimeedia sisutootmist, ajalehtede ja ajakirjade kirjastamist ning trükiteenuste osutamist Eestis, Lätis ja Leedus. Rahvusvaheline kontsern AS Silvano Fashion Group, mis tegeleb naiste pesu disaini, tootmise, hulgimüügi, frantsiisi ja jaemüügiga. Euroopa juhtiv laevandusettevõtte AS Tallink Grupp, mis pakub kvaliteetseid mini-kruise, reisijate- ja ro-ro kaubaveo teenuseid Läänemerel. Kontsern Tallinna Kaubamaja Grupp AS, mis tegeleb jae- ja hulgikaubanduse ning renditegevusega.
2. Kinnisvara gruppi kuuluvad kaks ettevõtet. Kinnisvaraarenduse ettevõtte AS Arco Vara, mis müüb oma kaubamärki kinnisvarabüroodele Eestis, Lätis ja Bulgaarias. Eesti juhtiv kinnisvaraarendaja AS Pro Kapital Grupp, mis tegeleb kaasaegsete ja suuremahuliste äri- ning elamukinnisvara projektide arendamisega Tallinnas, Riias ja Vilniuses.

3. Tööstusettevõtete gruppi kuuluvad kolm ettevõtet. Kontsern Nordecon AS, mis on keskendunud hoonete ja rajatiste ehitamise projektijuhtimisele ja peatöövõtule Eestis, Rootsis, Soomes ja Ukrainas. Rahvusvaheline tööstuskontsern AS Harju Elekter, mille põhitegevusalaks on elektri- ja automaatikaseadmete väljatöötamine, tootmine ja eksportimine Põhjmaadesse. Balti regiooni juhtiv ehituskontsern AS Merko Ehitus, mis pakub ehitus- ja kinnisvaraarenduse terviklahendusi Eestis, Lätis, Leedus ja Norras.
4. Kommunaal- ja finantsteenuste ettevõtete gruppi kuuluvad kaks ettevõtet. Eesti suurim vee-ettevõtte AS Tallinna Vesi, mis pakub joogi- ning reoveeteenuseid enam kui 470 000 inimesele Tallinnas ning Tallinna ümbruses. AS LHV Group, mis on suurim kodumaine finantsgrupp ja kapitali pakkuja Eestis.

Valitud ettevõtted moodustavad seisuga 31.12.2021 72% Nasdaq Tallinna börsi põhinimekirjas noteeritud ettevõtetest. Neist kaks ettevõtet on noteeritud ka välisbörsidel – AS Tallink Grupp Nasdaq Helsingi ja Silvano Fashion Group Varssavi börsil. Börsiettevõtted mõjutavad Eesti ühiskonda ning peaksid olema oma tegevusega teistele ettevõtetele eeskujuks. Autor leiab, et uuringu valim on piisavalt esinduslik ning sobiv analüüsimaks ettevõtete ühiskondliku vastutuse praktikat ja muutusi mittefinantsteabe avaldamisel.

2.2. Metoodika kirjeldus

Käesoleva magistritöö eesmärk on välja selgitada, kuidas Eesti börsiettevõtted on EL direktiivis sätestatud mittefinantsteabe avalikustamise nõuetega kohanenud. Vastavalt RPSle peab ettevõtte aruandlus olema koostatud neid nõudeid järgides. Uuringu lähteperioodiks on valitud 2015. aasta, mil vastava teabe esitamine aruandluses oli vabatahtlik. Andmeallikadena on kasutatud majandusaasta tegevusaruandeid või muid aruandeid, mis sisaldavad ettevõtete ühiskondliku, keskkonna või sotsiaalse vastutuse alast teavet. Uuringus ei kasutata veebilehekülgedel avalikustatud andmeid kui neile ei ole eraldi majandusaasta tegevusaruannetes viidatud.

Autor kasutab andmete kogumiseks ja aruannete tekstide sisulise osa analüüsimiseks kvalitatiivset analüüsi meetodit. Laherand (2008) on kvalitatiivset uuringut kirjeldanud kui „... kogemuste, arusaamade ja tõlgenduste mõistmisele suunatud uuringut“, mis annab „... sündmustest või ilmingutest tervikliku, rikka ja detailirohke pildi.“ Autor keskendub ettevõtete tegevuse mõju ja juhtimise hindamisele järgmistes teemavaldkondades:

1. keskkonnakaitse;

2. sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine;
3. inimõigused;
4. korrupsioonivastane võitlus;
5. ettevõtte juhtkonna mitmekesisus.

Uuringu keskmeks on ülalnimetatud valdkondade sisuline analüüs. Direktiivi kohaselt on börsiettevõtted kohustatud avalikustama nendes valdkondades järgitud põhimõtete kirjeldused, rakendamise tulemused, valdkonnaga seonduvad peamised riskid ja riskijuhtimine ning olulisemad valdkondlikud mitterahalised tulemusnäitajad. Juhtkonna suhtes kohaldatava mitmekesisuse osas peavad ettevõtted avalikustama mitmekesisuspoliitika kirjelduse, selle rakendamise ning tulemused. Vastavalt direktiivile on ettevõtetal kohustus esitada andmed „täida või selgita” põhimõttel ja nõude mittejärgimisel selgitada selgelt ja põhjendatult poliitika puudumist või selle mitterakendamist. (2014/95/ EL)

Avalikustatud teabe omavaheliseks võrdlemiseks on autor välja töötanud hindamismudeli, mida andmete kogumise käigus jooksvalt testiti. Alljärgneva hindamismudeli alusel antakse hinnang valdkondade põhisele kvalitatiivsele ja kvantitatiivsele mittefinantsteabele kuue aasta jooksul järgmistest kriteeriumitest lähtuvalt skaalal 0-4:

- 0 punkti antakse kui valdkonnas puudub üldine poliitika ning aruandes ei ole esitatud põhjendatud selgitus selle puudumise kohta;
- 1 punkt antakse kui valdkonna põhimõtted ja poliitika on kirjeldatud põgusalt või on esitatud selge ja põhjendatud selgitus poliitika puudumise kohta;
- 2 punkti antakse kui valdkonna põhimõtted ja poliitika on kirjeldatud üksikasjalikult;
- 3 punkti antakse kui lisaks eelnevale on kirjeldatud ja juhitud valdkonnaga seotud riskid;
- 4 punkti antakse kui lisaks eelnevale on lisatud valdkonda iseloomustavad tulemusnäitajad.

Maksimaalselt on ühte temavaldkonda võimalik hinnata nelja ja kõiki valdkondi kokku 20 punktiga (5*4). Iga valdkonna osakaal üldhinnangust moodustab maksimaalselt 20% (kokku 100%). Seega, mida suurem on ettevõtte valdkondade koondsumma, seda vastutustundlikumalt ettevõtte tegutseb. Valdkondi iseloomustavate tulemusnäitajatena on arvestatud mitterahalisi näitajaid (inglise keeles *non-financial key performance indicators*, KPI). Nende abil mõõdetakse ettevõtte tegevuse mõju ja tulemusi ning võrreldakse näitajate väärtusi eelnevate perioodidega. KPId on vajalikud, et paremini mõista ettevõtte arengut ja tuleviku suundumust. KPI üldisemad

näitajad on näiteks materjal tonnides, inimeste vanus, protsendimäärad, ruumi suurused ruutmeetrites, energiakulu kWh/aastas jm. KPIde lisamine aruannetesse sõltub ettevõtte tegevusvaldkonnast ning andmehaldus- ja aruandlussüsteemist. Täpsemad valdkondlikud tulemusnäitajad, mida ettevõtted on aruandluses kasutanud, esitatakse punktis 2.3. Mittefinantsteabe kvaliteedi hindamisel on autor kasutanud tabelis 3 toodud erineva osakaaluga näitajaid.

Tabel 3. Mittefinantsteabe kvaliteedi hindamiskriteeriumid

Näitaja nimetus	Osakaal
aruandes kajastatud valdkondlike alamteemade arv	20
alamteemades käsitletud teabe detailsus	60
järgitud aruandlusraamistikud, juhendid	5
esitatud keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisaruanne (inglise keeles <i>Environmental, Social and Governance</i> aruanne, edaspidi ESG	5
audiitori kinnitus	5
ISO/EMAS sertifikaatide omamine	5

Allikas: autori koostatud

Maksimaalselt on mittefinantsteabe kvaliteedi hindamisel võimalik saada 100 punkti summeerituna kuue näitaja punktidest. Valdkondlike alamteemadena on arvestatud ettevõtte tegevusi ja/või avalikustatud olulist teavet konkreetsel teemal. Ühiste võrreldavate teemade leidmine ja sõnastamine osutus autorile keeruliseks, sest valimisse kuulunud ettevõtted tegutsesid erinevates majandusharudes ning käsitletud teemad olenesid ettevõtte tegevusalast ning tahtest tegevuse mõju hinnata ja tulemusi avaldada. Mitte kõik alamteemad ei olnud ettevõtete puhul võrdselt olulised. Sellistena võib välja tuua näiteks ametiühingute, veekasutuse ja õhusaaste alamteemad. Ka Laherand (2008) on erinevates tekstides nimetanud ühiste võrdlusaluste leidmist kvalitatiivse analüüsi nõrgaks küljeks. Valdkondlike alamteemade ühtlustamiseks ja paremaks võrdlemiseks valis autor direktiivis miinimumnõuetena välja toodud teemad, mis on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Valdkondlikud alamteemad

Aruande valdkond	Käsitletud alamteemad
Keskkonnakaitse	<ol style="list-style-type: none"> 1. praegune ja prognoositav tegevuse mõju keskkonnale 2. taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine 3. kasvuhoonegaaside emissioon 4. veekasutus 5. õhusaaste 6. materjalide (taas)kasutamine, jäätmed
Sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. sooline võrdõiguslikkus 2. ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted 3. töötingimused 4. sotsiaaldialoog (heategevus) 5. töötajate teavitamine- ja nõustamine 6. ametiühingute õiguste austamine 7. tööhutus ja -tervishoid (vaimne ja füüsiline heaolu) 8. dialoog kohalike kogukondadega
Inimõigused	<ol style="list-style-type: none"> 1. teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks
Korruptsioonivastane võitlus	<ol style="list-style-type: none"> 1. teave korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismide kohta 2. kehtestatud käitumis- ja eetikanormid 3. nn vilepuhaja reeglistik
Ettevõtte juhtkonna mitmekesisus	<ol style="list-style-type: none"> 1. põhimõtete kirjeldus, eesmärgid ning rakendamine 2. juhtkonna liikmete vanus, sugu, hariduslik ja ametialane taust

Allikas: EL direktiiv 2014/95; autori koostatud

Valdkondlikes alamteemades teabe avalikustamine näitab, missuguseid tegevusi ja/või teavet peavad ettevõtted ise olulisemaks. Sellest omakorda saab järeldada, kuidas ettevõtte oma tegevuse mõju hindab ja juhib. Autor hindab alamteemades esitatud teabe detailsust järgmistest kriteeriumitest lähtuvalt skaalal 1-3:

- 1 punkt antakse vastava alamteema nimetamise eest;
- 2 punkti antakse teema tervikliku ja põhjaliku kirjelduse eest;
- 3 punkti antakse kui lisaks eelnevale on lisatud alamteemat iseloomustavad mitterahalised tulemusnäitajad.

Iga teema käsitlemine annab 1 punkti, seega kõikide teemade eest on võimalik kokku saada 20 punkti. Teemas käsitletud teabe detailsust hinnatakse kuni 3 punktiga, mis teeb teemade detailsuse maksimumiks 60 punkti (3*20 teemat). Mittefinantsteabe kvaliteedipunkte annavad juurde erinevate OECD, GRI, ÜRO poolt välja töötatud CSR raamistike, juhendite järgimine (5 punkti) ning eraldi esitatud ESG aruanne (5 punkti). Samuti annavad punkte audiitori kinnitus aruandes esitatule (5 punkti) ja sertifikaatide omamine (5 punkti).

Erinevate aruandlusraamistike järgimine võimaldab ettevõtetel avalikustatavat mittefinantsteavet paremini struktureerida. Kindel struktuur suurendab teabe selgust ning võrreldavust, mis omakorda muudab aruandes esitatu usaldusväärsemaks, läbipaistvamaks ja lihtsamini jälgitavamaks. Ühtlasi näitab eraldiseisva ESG aruande esitamine ettevõtte tegevusega seotud mõjude juhtimist ja konkreetseid tegevusi. Sertifikaadid näitavad missuguseid kvaliteedi, keskkonna- ja töökeskkonnavalaseid juhtpõhimõtteid on ettevõtted kehtestanud ja juurutanud. Antud töös arvestatakse Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni (inglise keeles *International Standardization Organization*, edaspidi ISO) ja Euroopa Liidu keskkonnajuhtimise ja -auditeerimissüsteemi (inglise keeles *Eco-Management and Audit Scheme*, edaspidi EMAS) poolt välja töötatud järgmisi sertifikaate/tõendeid, millede omamine annab mittefinantsteabe kvaliteedi hindamisel ühe punkti:

1. Kvaliteedijuhtimissüsteemi sertifikaat ISO 9001, mille omamine näitab, et ettevõttel on peamistes äriprotsessides toimiv kvaliteedijuhtimissüsteem ning ettevõtte on pühendunud teenuste-toodete kvaliteedile ja kliendi rahulolu tõstmisele. (ISO 9001 ... 2015)
2. Keskkonnajuhtimise sertifikaat ISO 14001, mille omamine näitab, et ettevõtte järgib keskkonnajuhtimise raamistikku, milles on ära määratud nõuded keskkonnasäästlikuks tootmiseks, tehnoloogiliste protsesside juhtimiseks ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse tõstmiseks. (ISO 14001 ... 2015)
3. Altkäemaksuvastane juhtimise sertifikaat ISO 37001, mis kinnitab, et ettevõttes on juurutatud altkäemaksuvastane juhtimissüsteem ning ettevõtte järgib altkäemaksuvastaseid seadusi. (ISO 37001 ... 2016)
4. Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimise sertifikaat ISO 45001 (eelnevalt OHSAS 18001/EVS 18001), mis kinnitab, et ettevõttes on töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas riskid juhitud ning töötajate heaolu ja ohutu töökeskkond tagatud. (ISO 45001 ... 2018)
5. Keskkonnajuhtimise ja -auditeerimissüsteemi EMAS tõend, mille omamine näitab, et ettevõtte kontrollib, vähendab ja ennetab oma tegevusest tulenevat keskkonnamõju. (EMAS ... 2022)

Täiendavalt uurib autor ettevõtte mittefinantsteabe avalikustamise vormi. Autor esitab uuringu tulemused valdkondade kaupa ning toob välja muutused aruandluses enne ja pärast direktiivi rakendamist. Hindamise tulemused on esitatatud iga ettevõtte kohta eraldi tabelitena lisades. Autor esitab uuringu lõppjärelduse üldistatud kujul ning see on subjektiivne.

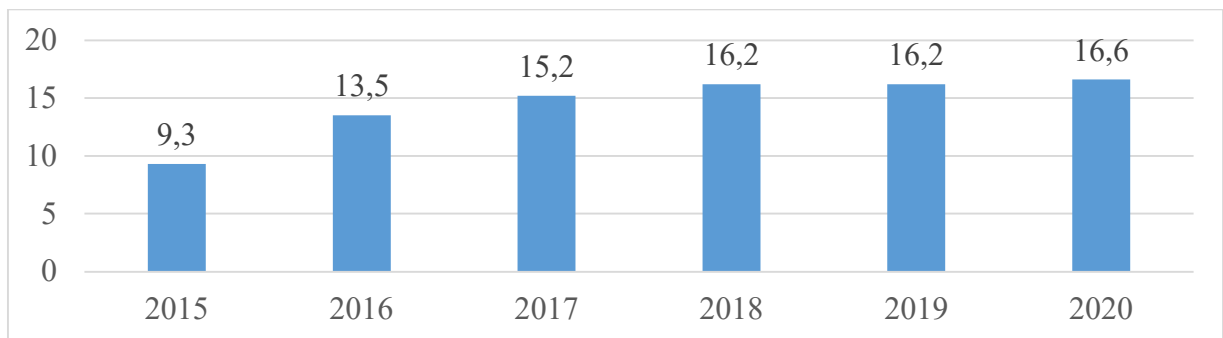
2.3. Uuringu tulemused, nende analüüs ja järeldused

Antud magistritöö eesmärgini jõudmiseks on autor läbi viinud börsiettevõtete mittefinantsteabe ja juhtorgani mitmekesisust käsitleva teabe uuringu. Direktiivi kohaselt on vastava teabe avalikustamine aruannetes kohustuslik. Autor uurib, milline on ettevõtete vastava teabe avalikustamise tase ning millises osas on teave regulatsioonide jõustumise järel muutunud. Uuringu tulemused põhinevad valimis olevate ettevõtete tegevusaruannete või muude keskkonna, sotsiaal- ja juhtimise teemasid sisaldavate aruannete läbitöötamisel, vastavate andmete kogumisel ning hindamisel. Aruannete hindamise tulemused, nende aritmeetilised keskmised ning protsentuaalsed muutused on esitatud töö lisades 1-17.

Täiendavalt uuris autor, millises vormis on ettevõtted mittefinantsteavet esitanud. Direktiivis ei ole kindlaks määratud andmete esitamise ühtne vorm, vaid pigem miinimumnõue teabe kättesaadavuse ja esitatu järjepidevuse, võrreldavuse ning usaldusväärsuse kohta. Direktiiv võimaldab ettevõtetel olla paindlik ning esitada teavet nii majandusaasta tegevusaruannetes kui ka eraldiseisvates aruannetes. 2015. aastal esitasid mittefinantsteavet majandusaasta tegevusaruannetes 10 ja eraldi aruannetes vaid 3 ettevõtet (Tallink Grupp, Merko Ehitus, Tallinna Vesi). Täiendavalt esitati infot ka ettevõtete veebilehtedel, kuid mitte aruandluse vormis, vaid üldistatud kujul. Seega kinnitasid uuringu tulemused, et ettevõtted eelistavad koondada finants- ja mittefinantsteabe ühte aruandesse.

Aruannete sõnalised tekstid olid avaldatud rohke kvantitatiivse teabe ja erinevate visuaalsete kujundustega ning olid seetõttu mahukad. Autori arvates ei näita aastate jooksul tegevusaruannete lehekülgede arvu kasv mitte ainult paranenud sisu ja aruande struktuuri, vaid ka märgatavalt suurenenud visualiseeritust. Autor leiab, et teksti- ja pildilise materjali kasutamine peaks olema omavahel tasakaalus ning rohkearvulised pildid võiks avaldada eraldi aastaraamatus või ettevõtte kodulehel. Autori arvates kiirendaks ja lihtsustaks sellisel kujul esitatu oluliselt vajaliku teabe leidmist ning vähendaks aruannete mahtu. Autori soovitus aruannete koostajatele on vähendada värvikirevate piltide arvu (Baltika, Ekspress), lisada tekstile üksnes ettevõtte tegevust ning selle mõju iseloomustavaid tulemusnäitajaid koos perioodiliste muutustega ning esitada asjakohane teave pigem tabelite, jooniste või diagrammidega. Sobivas tasakaalus aruandeid esitasid Harju Elekter, Tallinna Kaubamaja Grupp, Tallinna Vesi ja Tallink Grupp.

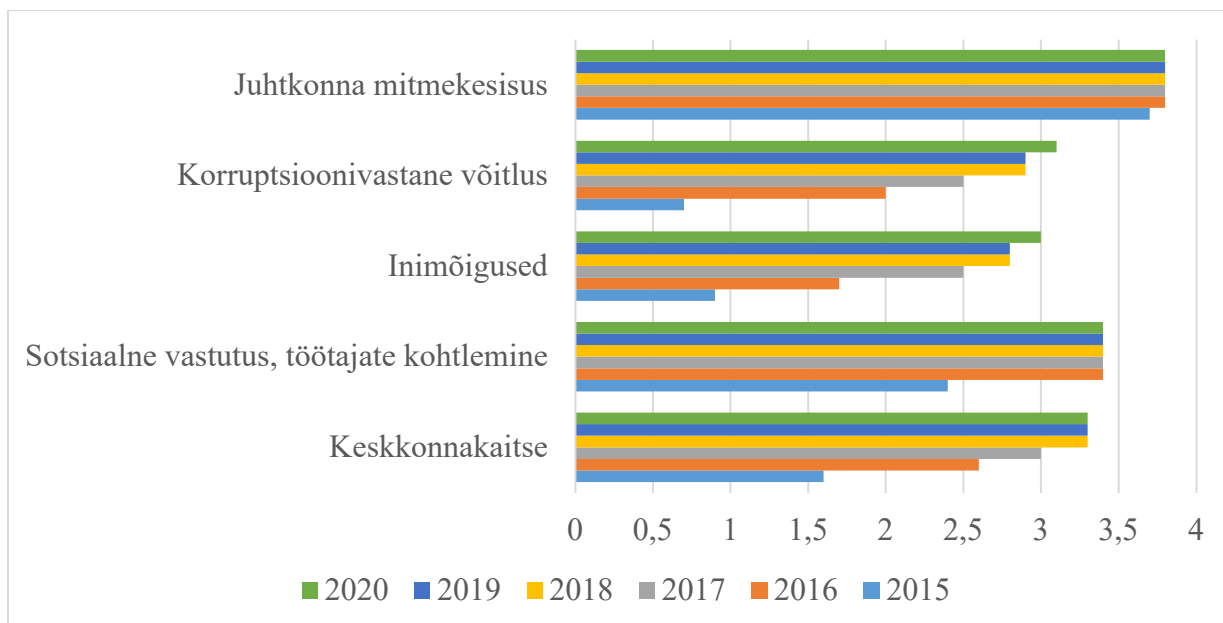
Aruandluse üldisel hindamisel ei arvestanud töö autor sisulise osa mahtu ega aruandes käsitletud alamteemade arvu, vaid valdkondliku põhiteabe asjakohasust ja ulatust. Direktiivis ja RPSis ei ole ühtegi valdkonda peetud teistest olulisemaks ja seetõttu käsitles autor kõiki valdkondi uuringus võrdsena. Autor leiab, et läbiviidud hindamine on piisav nägemaks muutust avalikustatud teabes ning andmaks hinnangut ühiskondliku vastutuse aruandluse arengule. Joonisel 7 esitatud andmed kinnitavad, et direktiivi jõustumisega on aruannetes mittefinantsteabe avalikustamise üldine tase paranenud. Vastavalt hindamismudelile oli valdkondade üldisel hindamisel võimalik saada maksimaalselt 20 punkti (5*4 punkti).

Joonis 7. Üldhinnang aruandluses avalikustatud mittefinantsteabele perioodil 2015-2020

Allikas: autori arvutused koostatud lisas 14 toodud andmetel

Kui 2017. aastal oli mittefinantsteabe avalikustamise tase 76% (15,2 punkti maksimaalselt 20 punktist), siis 2018. ja 2019. aastal oli vastav näitaja 81% (16,2 punkti) ning 2020. aastal juba 83% (16,6 punkti). Kuue aastaga oli mittefinantsteabe avalikustamise tase kasvanud 78% (2015 – 9,3 punkti ja 2020 - 16,6 punkti). Seega järgivad ettevõtted iga aastaga üha rohkem direktiivis sätestatud avalikustamise nõudeid. Teavet avalikustati keskkonnakaitse, sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise, inimõiguste, korrupsioonivastase võitluse ja ettevõtte juhtkonna mitmekesisuse valdkonnas. Aruannetes esitati teavet põhimõtete kohta, mida valdkondades järgiti. Toodi ära tulemused, mida oli saavutatud neid põhimõtteid rakendades. Samuti kirjeldati põhitegevusega seotud riske ja nende juhtimist. Kõige enam avalikustati teavet nendes valdkondades, mille mõju ettevõtte tegevusele oli suurem. Valdkondlikud mittefinantsteabe muutused on esitatud joonisel 8.

Joonis 8. Valdkondlikud mittefinantsteabe muutused perioodil 2015-2020
Allikas: autori arvutused/koostatud lisas 14 toodud andmete alusel

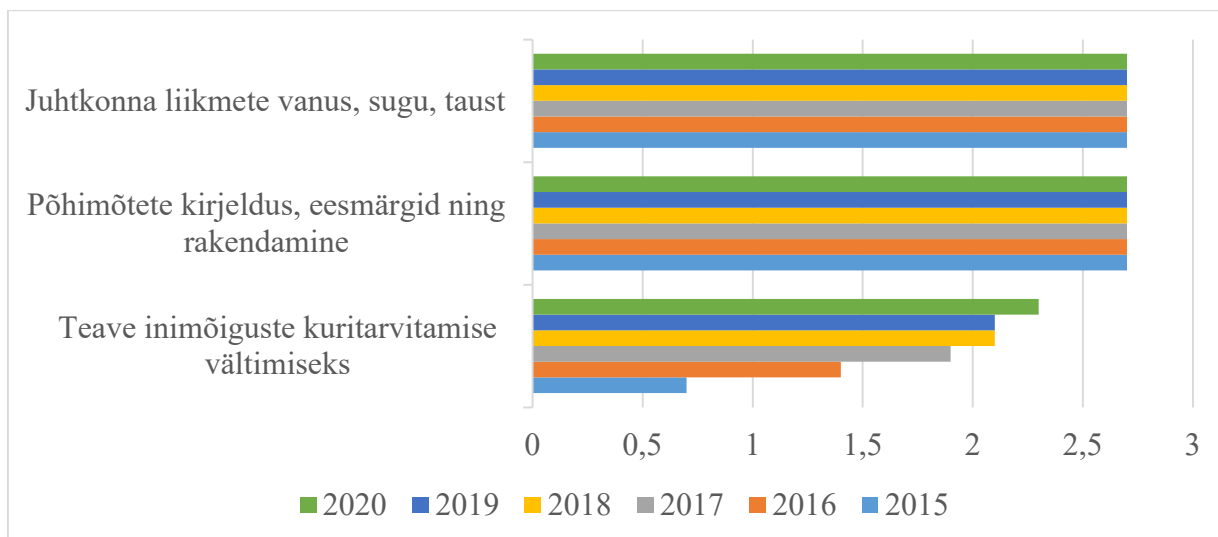
Vastavalt hindamismudelile oli ühes teemavaldkonnas võimalik maksimaalselt saada 4 punkti. Uuritud perioodi kõige väiksem muutus (3%) toimus juhtkonna mitmekesisuse teabes. Alates 2006. aastast kehtis börsiettevõtetele soovituslik nõue esitada juhtkonna mitmekesisust käsitlev teave HÜT aruandes ning seetõttu olid ettevõtted järginud seda nõuet juba varem. Kõige rohkem oli teabe avalikustamine paranenud valdkondades, mille avalikustamise tase oli enne direktiivi jõustumist madal. 2015. aastal oli madalaim avalikustamise tase korruptsioonivastase võitluse ja inimõiguste valdkonnas vastavalt 0,7 ja 0,9 punkti neljast. Kuue aastaga oli nendes valdkondades toimunud märkimisväärne muutus ning avalikustamise tase paranes vastavalt 343% ja 233%. Kuigi keskkonnakaitse ja sotsiaalse vastutuse valdkonna alamteemasid olid ettevõtted tegevusaruannetes avalikustanud juba varem, siis ka nendes valdkondades oli teabe esitamine suurenenud vastavalt 106% ja 42%. Uuringu tulemused kinnitasid, et direktiivi mõju mittefinantsteabe avalikustamisele ilmnis juba selle jõustumise esimesel aastal. Iga aastaga vähenesid valdkondadevahelised erinevused ning ühtlustus aruandluse üldine tase. Sellest saab järeldada, et ettevõtete teadlikkus oma tegevuse ühiskondlikust mõjust on aastatega kasvanud.

Uuringu tulemused näitasid, et viimasel kolmel aastal on ettevõtte tegevusega seotud mitterahaliste tulemusnäitajate esitamine suurenenud. Eeskätt on neid näitajaid esitatud CSR alase tegevuse mõju mõõtmiseks ja võrdlemiseks (kvantitatiivne teave), kuid ka sisulise jutu ilmestamiseks (kvalitatiivne teave). Enim oli aruannetes kasutatud järgmisi valdkondlikke tulemusnäitajaid:

- keskkonnakaitse – CO₂-jalajälg (CO₂ ekvivalent tonnides), tarbitud vesi (m³), taaskasutusse suunatud paber ja metall (tonn), tarbitud elektrienergia (MWh), tarbitud kütuse (liitrit) ja maagaasi (m³) kogused, keskkonnareostuste arv;
- sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine – kaupluste, korterite, äripindade ja kinnistute arvud ja suurused (m²), kaubamärgid, toodete, töövaidluste ja -õnnetuste, haiguspäevade arvud, palga suhtarv, kliendirahulolu määr, töötajate arv, vanus ja sugu erinevates valdkondades, töötajatele korraldatud koolitused, töötajate hariduslik tase, praktikantide arv, keskmine tööstaaž aastates, konkreetsete toetustegevused ja liikmelisused;
- inimõigused – rikkumiste arv, mis viitab töötajate diskrimineerimisele või inimõiguste rikkumisele;
- korruptsioonivastane võitlus – eetikareeglite rikkumiste ja korruptsioonijuhtumite arv;
- juhtkonna mitmekesisus – juhtkonna nimeline koosseis koos soo, hariduse, varasema töökogemuse, vanuse ja palgainfoga.

Euroopa Komisjon on rõhutanud, et näitajate avalikustamine muudab esitatud teabe asjakohasemaks ja teiste samas majandusharus tegutsevate ettevõtetega võrreldavamaks. (Komisjoni ... 2017) Ka autori arvates teeb näitajate kasutamine aruanded selgemaks ja läbipaistvamaks. Samuti annab parema ülevaate ettevõtte üldisest arengust ja tegevuse tulemustest. Uuring tõi välja, et aastate jooksul oli aruannetes esitatud erinevaid tulemusnäitajaid, mis tähendas, et ettevõtetel puudus järjepidevus. Isegi samas majandusharus tegutsevad ettevõtted olid esitanud teabe iseloomustamiseks erinevaid näitajaid. Tulemusnäitajate kasutamine peaks olenema ettevõtte tegevusvaldkonnast ja aruandlussüsteemist. Lisaks ei selgunud aruannetest nende aruandluspõhimõtted ja arvestusmetoodika. Seega oli autoril keeruline näitajaid eelneva perioodiga võrrelda.

Mittefinantsteabe kvaliteedi hindamise ühe osana kasutas autor valdkondlike alamteemade arvu ja teabe detailsust punktiskaalas 1-3 (vaata lisa 15). Uuringu tulemused kinnitasid, et kõige suurema detailsusega (aritmeetiline keskmine) olid 2020. aastal juhtkonna mitmekesisuse (2,7 punkti) ning inimõiguste (2,3 punkti) valdkonna alamteemad (vaata joonis 9). Väiksema põhjalikkusega oli esitatud teavet sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise (2,2 punkti) ning veel väiksema detailsusega keskkonnakaitse (1,9 punkti) ja korruptsioonivastase võitluse (1,86 punkti) valdkonna alamteemades. Autor esitab alamteemade detailsuse muutused valdkondade lõikes joonistel 9-12.

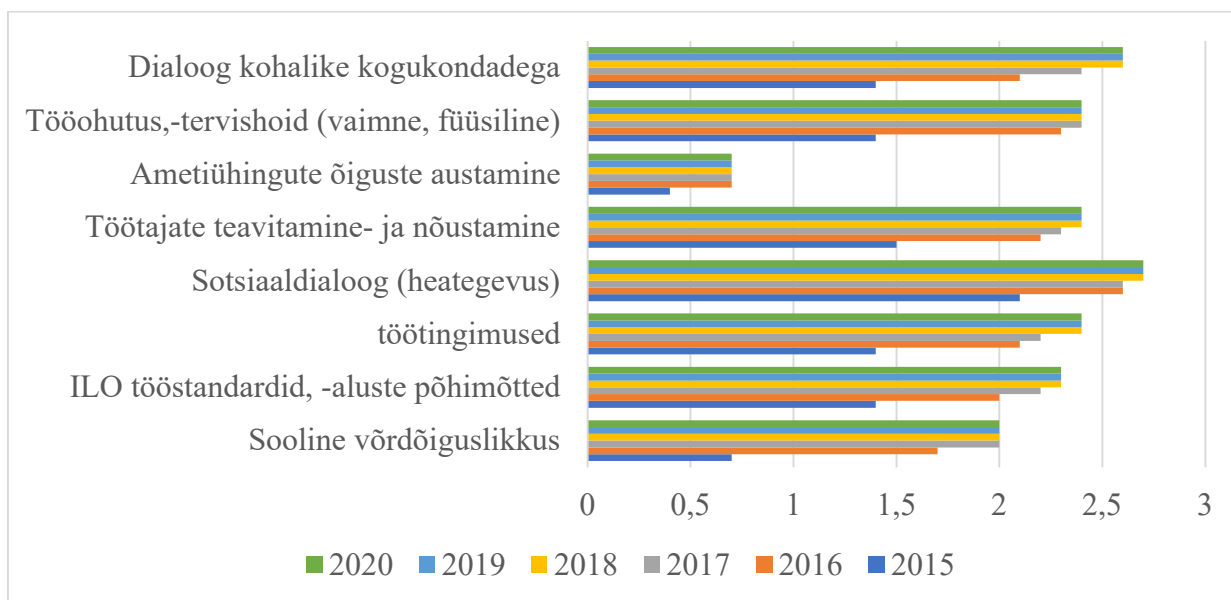
Joonis 9. Inimõiguste ja juhtkonna mitmekesisuse valdkonna alamteemade detailsuse hinnang perioodil 2015-2020

Allikas: autori arvutused/koostatud lisa 15 toodud andmete alusel

Uuringu tulemused kinnitasid, et 2020. aastal olid juhtkonna mitmekesisuse ja inimõiguse valdkonna alamteemades avaldanud mittefinantsteavet peaaegu kõik börsiettevõtted (vaata lisa 17). Juhtkonna mitmekesisuse detailsuses ei olnud märkimisväärsed muutusi, sest teavet avalikustati vastavalt 1. jaanuarist 2006 kehtivale HÜTle juba enne direktiivi jõustumist. Lisaks esitati teavet ka juhtkonna liikmete tasustamise korra ja põhimõtete kohta, kuigi praktika palga avalikustamise osas oli erinev. Merko Ehitus, Arco Vara avalikustasid juhtkonna liikmete tasud ja preemiad mitte isikute kaupa, vaid koondsummana majandusaasta aruande lisa. Seda põhjendati teabe privaatsusega. Tallinna Kaubamaja Grupp avalikustas juhatuse liikme palga ja tulemustasu eraldi HÜTs. LHV Group, Ekspress Grupp ja Harju Elekter olid esitanud info võimaluse kohta saada aktsiaoptsoone. Mõned börsiettevõtted olid tasustamise põhimõtted ja tasu suuruse jätnud läbipaistmatuks ning mitteavalikustamist põhjendanud investorite jaoks ebaolulise teabe, tundlike isikuandmete või ärisaladuse hoidmisega (Tallink Grupp, Baltika, Pro Kapital Grupp, Silvano Fashion Group). Inimõiguste valdkonnas oli võrreldes 2015. aastaga avalikustatud teabe detailsus kasvanud 229% (vaata lisa 15). Selles valdkonnas olid ka kõige suuremad ettevõtetevahelised erinevused. Enamus ettevõtteid kinnitasid, et austavad inimõigusi ning kedagi vanuse, soo, usu, füüsilise puude, päritolu, seksuaalse orientatsiooni või perekonnaseisu tõttu ei diskrimineerita. Kuid oli ka ettevõtteid, kes inimõiguse teemat oma aruannetes üldse ei kajastanud (Arco Vara, Pro Kapital Grupp 2015-2017, PRFoods, Silvano Fashion 2015-2019). Autori hinnangul näitab juhtkonna mitmekesisuse ja inimõiguste alamteemade suur detailsus ettevõtte läbipaistvust,

usaldusväärset ning vastutustundlikku juhtimiskultuuri. Samuti on selline teave oluline näiteks investorile kaalutletuma investeerimisotsuse tegemiseks.

Kõige rohkem alamteemasid oli kajastatud sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise valdkonnas (vaata lisa 15, joonis 10). Enne direktiivi jõustumist oli selles valdkonnas avalikustatud peamiselt

Joonis 10. Sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise valdkonna alamteemade detailsuse hinnang perioodil 2015-2020

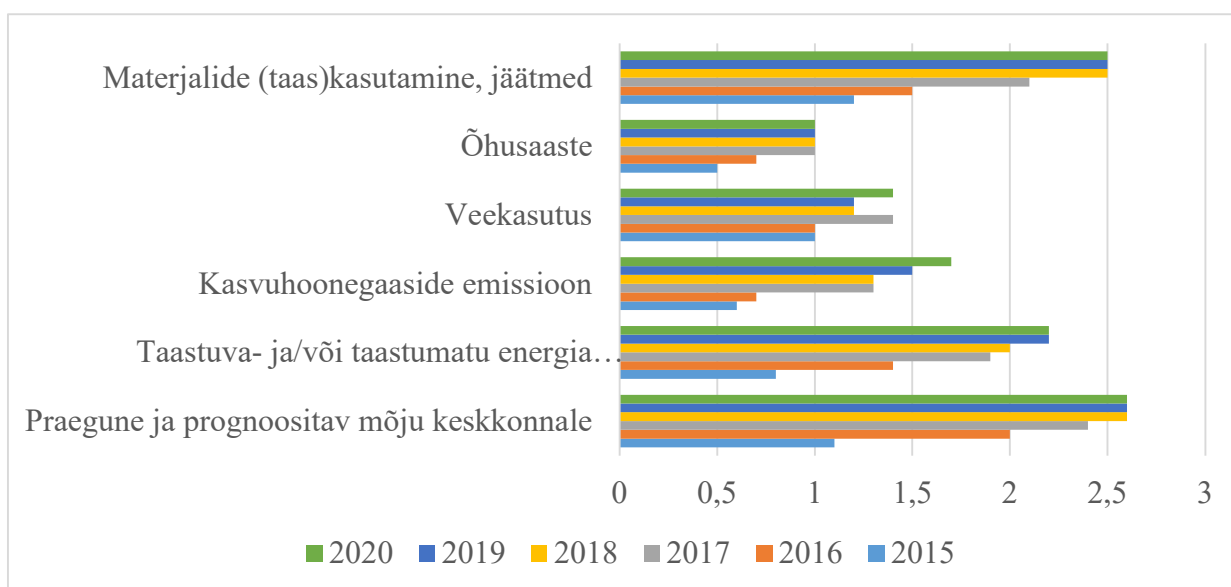
Allikas: autori arvutused põhinevad lisa 15 toodud andmetel

heategevuse ja sponsorlusega seotud teave, kuid alates 2017. aastast kasvas ka muu sotsiaalse teabe esitamine. Kuue aasta jooksul suurenes teabe detailsus heategevuse ja koostöö teemadel kohalike kogukondade ja ühiskondlike algatustega vastavalt 29% ja 86%. Aruannetes avalikustatu näitas, et ettevõtted olid läbi mõelnud, kuidas ja keda toetada ning välja olid kujunenud pikaajalised koostööprojektid ja heategevuspartnerid. Lisaks oli suurenenud töötajate väärtustamine. Teabe detailsus töökeskkonna ning töötajate teavitamise- ja nõustamise teemadel kasvas vastavalt 71% ja 60%. Märkimisväärne muutus toimus ka personalijuhtimise, töötajate värbamise, tasustamise ja hindamise kajastamises. Oluliseks muutus töötajate kompetentsus ja oskused. Töötajate koolitamises ja arendamises eelistati pigem süsteemset ja sihipärast koolitamist ning pikema perspektiiviga koolitus- ja arengukavu (kutseharidus) kui ühekordseid projekte. Aruandluses hakati rohkem kajastama töötajate võrdõiguslikkust - kuue aastaga kasvas teabe detailsus 186%. Suurenenud oli teabe esitamine töötajate õiglase kohtlemise, mitmekesisuse ja

võrdsete võimaluste kohta. Rõhutati, et töötajaid ei valita mitte soo, usu, rahvuse ega rassi alusel ning palgad samades töökategoriates on naiste ja meeste vahel võrdsed.

Kõik börsiettevõtted rõhutasid aruannetes keskkonnateemade olulisust ning mitmed ettevõtted olid nimetanud keskkonnakaitse tegevust üheks oma tähtsamaks prioriteediks (Harju Elekter, Tallink Grupp ja Tallinna Kaubamaja Grupp). Seetõttu jättis arusaamatu mulje keskkonnakaitse alamteemade nõrk detailsus. 2020. aastal oli teabe keskmine detailsus 1,9 punkti 3st (vaata lisa 15), mis oli võrreldes 2015. aasta keskmise näitajaga (0,87 punkti) siiski paranenud. Autori arvates oli nõrk tulemus tingitud sellest, et eri majandusharudes tegutsevate ettevõtete keskkonnamõju on erinev ning enim avaldavad mittefinantsteavet just suurema keskkonnariskiga ettevõtted. Antud töö valimisse kuulusid aga pigem madala riskitasemega ettevõtted. Muutusi keskkonnakaitse valdkonnas käsitletud alamteemade detailsuses illustreerib joonis 11.

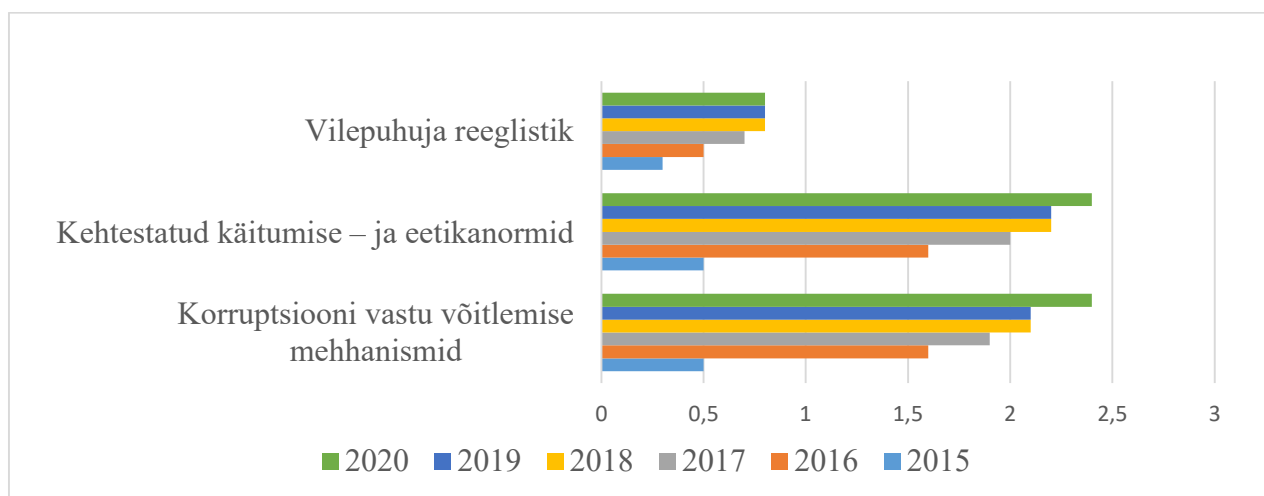

Joonis 11. Keskkonnakaitse valdkonna alamteemade detailsuse hinnang perioodil 2015-2020
Allikas: autori arvutused põhinevad lisa 15 toodud andmetel

Enamik börsiettevõtetest esitasid mittefinantsteavet praeguse ja prognoositava keskkonnamõju ning materjalide (taas)kasutamise ja jäätmete teemadel börsiettevõtetest (vaata lisa 17). 2020. aastal oli nendel teemadel avaldatud teabe detailsus vastavalt 2,6 punkti kasvuga 136% ja 2,5 punkti kasvuga 108% (vaata lisa 15). See näitab, et ettevõtted monitoorisid ja hindasid regulaarselt oma tegevuse mõju ning tegelesid keskkonnamõjude vähendamisega. Samuti püüdsid ettevõtted kasutada keskkonda säästvaid ehitusmaterjale, vähendada tulevaste ehitiste ülalpidamiskulusid, ehitustegevuse käigus tekkivaid jäätmeid ja võimalikku pinnase- ja veereostust (Merko Ehitus,

Nordecon, Harju Elekter). Oluline oli veekasutuse jälgimine PRFoodside. Lisaks jälgisid ettevõtted jäätmete teket (jäätmevabad tehnoloogiad) ning tegelesid selle vähendamise (paberivaba dokumendiringlus, digitaalne arhiveerimine, digiallkirja kasutus, keskkonnasõbralik pakendamine paber-, tekstiil- või võrkkottidesse) ning taaskasutamise (jätmete liigiti kogumine ja korduv kasutus). Järjest jõulisemalt kerkis keskkonnateemade hulgast esile süsinikuemissiooniga seonduv – kasv 183%. Suure energiatarbimise tõttu pöörati erilist tähelepanu tegevuste energiaefektiivsusele ja erinevate süsteemide energiatarbimise ja -kulude jälgimisele (Tallink Grupp, Tallinna Kaubamaja Grupp). Autori arvates näitab keskkonnakaitse alamteemades esitatud teabe detailsus, et ettevõtted küll tegelevad oma keskkonnamõju vähendamise ja ressursside säästliku kasutamisega, kuid nende tegevus ei ole piisav. Aruannetes puuduvad tehtut kinnitavad tulemusnäitajad ja avaldatud teave ei ole põhjalik.

Kõige väiksema detailsusega oli 2020. aasta aruannetes esitatud korruptsioonivastase võitluse alamteemad. Esitatud teabe keskmine detailsus oli 1,86 punkti 3st (vaata lisa 15). Joonisel 12

Joonis 12. Korruptsioonivastase võitluse valdkonna alamteemade detailsuse hinnang perioodil 2015-2020

Allikas: autori arvutused põhinevad lisa 15 toodud andmetel

esitatud teabe detailsuse tulemused kinnitavad, et kuue aastaga on teave siiski muutunud üksikasjalikumaks. Üldiselt peavad börsiettevõtted eetilisi juhtimispõhimõtteid ja läbipaistvaid äritavasid olulisteks ning korruptsiooni taunitakse kõikides selle vormides. Mitmed ettevõtted (Nordecon, Merko, Tallinna Vesi, Tallinna Kaubamaja Grupp jt) on kehtestanud korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid ja sisseseadnud käitumise- ja eetikanormid. Paranenud on teave ebaeetilisest käitumisest ja korruptsionikahtlusest teatamise ning nn vilepuhuja reeglistiku kohta.

Uuring näitas, et ettevõtete sellealane praktika on nõrk ning avalikustatud teave vähene (vaata lisa 1-13). Autori hinnangul saab tulemustest järeldada, et paljud ettevõtted alahindavad ja väldivad endiselt korrupsiooniga seotud võimalikke probleeme selle asemel, et neid ennetavalt ja läbipaistvalt kajastada (Arco Vara, Pro Kapital Grupp, PRFoods).

Mittefinantsteabe kvaliteeti suurendavad ka OECD, GRI ja ÜRO poolt välja töötatud raamistike ja suuniste järgimine ning ISO, EMAS sertifikaatide/tõendite omamine. Direktiivis on sätestatud, et ettevõtted peavad avalikustama, millist raamistikku nad mittefinantsteabe avalikustamisel on kasutanud. Uuringu tulemused kinnitasid, et börsiettevõtted (Tallinna Vesi, Nordecon, Harju Elekter, Merko Ehitus) on aruandluse koostamisel enim toetunud GRI raamistikule. Mõned ettevõtted olid oma tegevused lahti mõtestanud ka lähtuvalt ÜRO säästva arengu eesmärkidest, SDG raamistikust (Tallinna Vesi, LHV Group, Tallinna Kaubamaja, Tallink Grupp). Kuigi kõik ettevõtted kinnitasid, et neile on jätkusuutlik areng oluline, esitas ainsana eraldiseisva jätkusuutlikkuse (ESG) aruande LHV Group. Autori arvates aitab raamistike ja juhendmaterjalide järgimine ning seeläbi paranenud oskusteave suurendada teabe kvaliteeti. Töö autor soovib aruande kvaliteedi parandamiseks suurendada ettevõtete teadlikkust ning propageerida teabe esitamist vastavalt GRI raamistikele.

Mitmed ettevõtted olid rakendanud integreeritud juhtimissüsteeme, mis vastasid erinevatele rahvusvahelistele standarditele. 2020. aasta aruannete põhjal omasid börsiettevõtted alljärgnevaid sertifikaate/tõendeid:

- kvaliteedijuhtimissüsteemi ISO 9001 sertifikaat - Tallinna Vesi, Tallinna Kaubamaja Grupp, Silvano Fashion Group, Ekspress Grupp, Harju Elekter, Nordecon;
- keskkonnajuhtimissüsteemi ISO 14001 sertifikaat - Tallinna Vesi, Tallink Grupp, Silvano Fashion Group, Ekspress Grupp, Harju Elekter, Nordecon;
- töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi ISO 45001 sertifikaat - Tallinna Vesi, Tallinna Kaubamaja Grupp, Harju Elekter, Nordecon;
- keskkonnajuhtimise ja -auditeerimissüsteemi EMAS tõend - Tallinna Vesi.

Altkäemaksuvastase juhtimissüsteemi ISO 37001 sertifikaati ei omanud ükski börsiettevõtte. Autori arvates annab sertifikaatide olemasolu kindluse, et ettevõtte pöörab tähelepanu oma tegevuse protsesside juhtimisele ja keskkonna ohutuks ning turvaliseks muutmisele.

Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteedi hindamise üks kriteeriumitest oli ka audiitori kinnitus. Uuringu andmetel börsiettevõtted mittefinantsaruandeid ei auditeerinud (v.a Tallinna Vee keskkonnaaruanne) ning sellega on seletatav ka esitatud teabe ebaühtlane kvaliteet. 2020. aasta aruannete võrdluses eristusid sisukad (Tallinna Vesi – 94 punkti, Tallink Grupp – 84 punkti, Nordecon – 80 punkti) ja nõrgad, väheste andmetega lakoonilised aruanded (Arco Vara – 15 punkti, PRFoods – 29 punkti) (vaata lisa 1-13).

Probleemidena nägi autor aruandluse ebaühtlast struktuuri ja puudulikku audiitorkontrolli. Aruannete võrdlemisel leidis autor, et ettevõtted olid aastate jooksul kasutanud sarnaseid dokumendipõhju ja eri aastate aruannetest tuli välja terveid löike, mis sinna pandud muutmata kujul. Seega puudub autoril kindlus esitatud teabe kvaliteedi ning õigsuse kohta. Lisaks võib eeldada, et ettevõtted kasutavad aruandlust täiendava turunduskanalina. Autori arvates aitab aruannete kvaliteeti tõsta huvigruppide kaasamine ettevõtte tegevuse mõjukohtade väljaselgitamiseks ning aruannete auditeerimine. See suurendaks teabe asjakohasust ja usaldusväarsust.

Käesoleva uuringu tulemuste põhjal saab järeldada, et üldiselt on börsiettevõtted vastutustundlikud ja teadlikud oma tegevusele mõju avaldavast loodus- ja töökeskkonnast, eetikast ja inimõigustest, korrupsioonivastasest võitlusest ning juhtkonna mitmekesisusest. Ettevõtted on direktiivi 2014/95/EL nõuetega kohanenud ja järgivad nõutud mittefinantsteabe avalikustamist. Direktiivi jõustumise järgselt on ühiskondliku vastutuse alane aruandlus muutunud läbipaistvamaks ja ühtlustunud. Kuid muutused teabe avalikustamises ei ole tulnud üleöö, vaid selle sisu ja kvaliteet on paranenud aastatega järk-järgult. Samuti on kasvanud aruannete visuaalsus ning finants- ja mittefinantsteabe koondamine ühte aruandesse. Uuringu tulemustest on näha, et põhjalikumalt esitavad mittefinantsteavet suure keskkonnamõjuga ettevõtted ja enim nendel teemadel, mis on huvigruppidele olulisemad (nt keskkonna- ja sotsiaalteemad, töötajate kohtlemise ning juhtimise teemad). Samas ei olnud keskkonna alamteemade detailsus väga kõrge ning vajab enim paranemist. Sagedamini avalikustati aruannetes keskkonna mõju, heategevuse ja juhtkonna mitmekesisuse põhimõtete kirjelduse ning rakendamise teemasid. Harvem olid kajastatud ametiühingu ja nn vilepuhuja reeglistikuga seotud teemad (vaata lisa 16). Detailsem teave avalikustati samuti juhtkonna mitmekesisuse valdkonnas, kus oli ära toodud põhjalikud andmed juhtkonna soo, hariduse, varasema töökogemuse, vanuse ja palgainfoga. Nõrga detailsusega teave esitati korrupsioonivastase võitluse ja inimõiguste valdkonnas. Aruandes avalikustatud teabe usaldusväarsust ja detailsust on suurendanud avatud suhtlus huvigruppidega ja lisatud

tulemusnäitajaid. Samas on ettevõtetel kindlasti arenguruumi, sest mittefinantsteavet on võimalik esitada veelgi süsteemsemalt ja sisukamalt.

Kokkuvõtlikult saab väita, et iga aruanne on oma ettevõtte nägu. Avalikustatud teave näitab, kuidas juhtkond ja omanikud mõistavad ühiskondlikku vastutust ning kui teadlikult nad oma tegevuse mõju juhivad. Kokkuvõttes võimaldavad uuringu tulemused järeldada, et suuremas osas on börsiettevõtete tegevus eetilise, nende juhtimine läbipaistev ning vastab ühiskonnas kehtivale arusaamale avatusest ja aususest. Ühtlasi tähendab see seda, et ettevõtted järgivad oma tegevuses kehtivaid seadusi ja regulatsioone, Nasdaq Tallinn börsi nõudeid ning HÜT juhiseid. Autori hinnangul on uuringu tulemus ootuspärane, sest juba börsil noteerimine isenesest seab ettevõtetele rangemad nõuded võrreldes mitteavalike ettevõtetega.

KOKKUVÕTE

Ühiskondliku vastutuse teema on tänapäeval väga aktuaalne. Paljud ettevõtted tunnevad huvi äritegevusega kaasnevate mõjude vastu. Ettevõtted soovivad suurendada oma tegevuse positiivset ja vältida ja/või minimeerida negatiivset mõju ning võtta tehtu eest vastutus. Eriti oluliseks muutus ühiskondliku vastutustundlikkuse teema pärast direktiivi 2014/95/EL jõustumist, mil börsiettevõtted pidid esmakordselt hakkama avalikustama mittefinantsteavet vastavalt uutele nõuetele. Direktiivi eesmärk oli aidata ettevõtetel avalikustada vastavat teavet asjakohasel, kasulikul, ühtsel ja Euroopa erinevate liikmesriikide vahel võrreldavamal viisil ning seeläbi suurendada ettevõtete läbipaistvust ja ühtekuuluvust (2014/95/EL).

Antud magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas Eesti börsiettevõtted on uute nõuetega kohanenud ning millises osas on avalikustatud mittefinantsteave pärast uute regulatsioonide jõustumist muutunud. Täiendavalt uuris autor, millises vormis on ettevõtted mittefinantsteavet esitanud. Töö eesmärgi saavutamiseks viis autor läbi kvalitatiivse sisuanalüüsi ettevõtete mittefinantsteabe osas perioodil 2015-2020. Valimisse kuulus 13 Nasdaq Tallinna Balti põhinimekirjas noteeritud ettevõtet. Hindamismudeli abil analüüsis autor 78 aruandes avalikustatud mittefinantsteabe sisu, selle muutust ja kvaliteeti keskkonnakaitse, sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise, inimõiguste, korruptsioonivastase võitluse ning ettevõtte juhtkonna mitmekesisuse valdkonnas. Hinnangu andmisel arvestas töö autor valdkondadepõhise teabe asjakohasust ja ulatust. Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteedi hindamisel arvestas autor erineva osakaaluga näitajaid (6), milledest suurema osakaaluga olid valdkondlike alamteemade detailsus (60%) ja arv (20%). Väiksema osakaaluga näitajad olid järgitud aruandlusraamistikud/juhendid, eraldiseisev ESG aruanne, audiitori kinnitus ja ISO/EMAS sertifikaatide/ tõendite olemasolu.

Uuringu tulemustest selgus, et ettevõtted eelistavad esitada mittefinants- ja finantsteavet pigem ühes aruandes. Aastatega on suurenenud aruannete visualiseeritus ja ettevõtete tegevusega seotud mitterahaliste tulemusnäitajate esitamine. Nende esitamisel oli keskendutud pigem mineviku

sündmustele, mitte aga muutustele ja tulevikuplaanidele. Uuringutulemused näitasid, et direktiivi mõju mittefinantsteabe avalikustamisele ilmnis juba selle jõustumise järgsel esimesel aastal. Teabe avalikustamise üldine tase oli kuue aastaga kasvanud 78%. Kõige rohkem kasvas teabe avalikustamine valdkondades, milles andmete esitamise tase oli madal juba enne direktiivi jõustumist ehk korruptsioonivastase võitluse ja inimõiguste valdkonnas (vastavalt 343% ja 233%). Samas oli nendes valdkondades esitatud teabe detailsus nõrk, millest saab järeldada, et ettevõtted siiski alahindavad neid teemasid. Enim ja parima detailsusega teave oli avalikustatud juhtkonna mitmekesisuse valdkonnas. Keskkonnavaldkonnas avaldasid kõige rohkem teavet need ettevõtted, mille keskkonnarisk oli suurem. Aruannetes rõhutati küll keskkonnateemade olulisust ja ettevõtted tegelesid tegevuse mõju monitoorimise ja juhtimisega, kuid siiski oli esitatud teabe detailsus nõrk. Keskkonnakaitse alamteemade keskmine detailsus 2020. aastal oli 1,9 punkti 3st, millest suurema detailsusega oli teavet esitatud keskkonnamõtjude hindamise ja jäätmete kohta. Sotsiaalse vastutuse ja töötajate kohtlemise valdkonnas oli kõige rohkem esitatud erinevaid alamteemasid, millest suurema detailsusega avalikustati teavet heategevuse, kohalike kogukondade koostöö ja töötajatega seotud teemadel.

Magistritöö uuringu tulemuste kokkuvõtteks saab järeldada, et üldiselt on Eesti börsiettevõtted uute nõuetega kohanenud. Enamik börsiettevõtteid on vastutustundlikud ning avalikustanud neid teemasid, mis on olnud olulisemad arvestades ettevõtte tegevuse mõju ja huvigruppide ootusi. Esitatud teave riskide, juhtimispõhimõtete ja kehtestatud siseregulatsioonide kohta on suurendanud usaldusväärset ning näitavad ettevõtte soovi tegutseda pikaajaliselt. Aastate jooksul on ühiskondliku vastutusealane aruandlus ühtlustunud, teabe kvaliteet paranenud ja esitatud teave muutunud paremini võrreldavamaks. Avalikustatud teabe võrdlus lubab autoril väita, et põhjalikud ja sisukad aruanded eristuvad teistest ning tõstavad ettevõtte mainet. Aruannetes esitatu näitab börsiettevõtete suurenenud läbipaistvust ja eetilistust.

Mittefinantsaruandluse kvaliteedi ja võrreldavuse parandamiseks soovib autor:

- tugineda aruande koostamisel tunnustatud rahvusvahelistele raamistikele ja juhendmaterjalidele;
- suurendada töötajate teadlikkust ja vastavateemalist oskusteavet;
- välja töötada olulisemad valdkondlikud mitterahalised tulemusmäitajad, kehtestada nende aruandluspõhimõtted ja arvestusmetoodika ning tagada nende järjepidev esitamine;
- kaardistada huvigrupid, keda ettevõtte tegevus ja otsused enim mõjutavad;

- leida sobiv tasakaal aruannetes avalikustatud tekstilise- ja pildilise teabe vahel;
- rakendada audiitorkontrolli usaldusväärse suurendamiseks;
- olla kursis mittefinantsaruandluse direktiivi plaanitavate muudatustega.

Autori hinnangul on nende soovitude rakendamisel ettevõttel võimalik parandada oma tegevust ja mõju ühiskonnale. See omakorda mõjutab ettevõtte halduskoormuse vähendamist ja tulemuslikkust.

Käesolevat tööd võiks edasi arendada keskendudes mittefinantsteabe muutuse analüüsimisele konkreetsemalt ühes teemavaldkonnas või majandusharus. Tulevaste uuringute käigus võiks täiendavalt uurida mittefinantsteabe avalikustamist väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes..

SUMMARY

DEVELOPMENT OF CSR REPORTING IN CONNECTION WITH THE ENTRY INTO FORCE OF DIRECTIVE 2014/95/EU BASED ON ESTONIAN LISTED ENTITIES

Piret Tamm

Corporate social responsibility is a significant issue in today's world. A large number of companies are analysing the impact of their business activity with the aim of increasing their positive impact, avoiding or minimising their negative impact and taking responsibility for their actions. The issue became particularly relevant after directive 2014/95/EU entered into force, which imposed new requirements on listed entities to disclose non-financial information. The purpose of the directive was to help entities to disclose the relevant information in an appropriate, useful, consistent and more comparable way between European Union Member States, thus increasing the transparency and cohesion of companies (2014/95/EU).

The purpose of this Master's thesis was to determine how Estonian listed entities have adapted to the new requirements and to what extent the disclosed non-financial information has changed after the new regulations entered into force. In addition, the author examined which form was used by the entities for providing non-financial information. In order to achieve the purpose of the thesis, the author conducted a qualitative content analysis of non-financial information of entities in the period of 2015-2020. The sample included 13 entities listed on the Baltic main list of Nasdaq Tallinn.

Using an evaluation model, the author analysed the content of the non-financial information disclosed in the 78 reports in the areas of environmental protection, social responsibility and treatment of employees, human rights, anti-corruption and corporate governance diversity, and the changes in and quality of said content. In giving an overall assessment of these areas, the author took into account the relevance and scope of the area-specific information. In assessing the quality of the non-financial information in the reports, the author took into account indicators with

different proportions (6), the largest of which were the level of detail of sectoral sub-themes (60%) and their number (20%). The smaller indicators were the reporting frameworks/guidelines followed, the separate ESG report, the auditor's statement and the existence of ISO/EMAS certificates/attestations.

The results of the study showed that entities prefer to provide non-financial and financial information in a single report. Over the years, reports have become more visual and the presentation of non-financial performance indicators related to the activity of entities has increased. A stronger focus was placed on past events rather than on change and plans for the future. The results of the study showed that the impact of the directive on the disclosure of non-financial information became apparent already in the first year after its entry into force. The overall level of disclosure had increased by 78% within six years. Disclosure increased the most in areas where the level of reporting was low before the directive entered into force, i.e., the fight against corruption and human rights (343% and 233% respectively). However, the level of detail of the information provided in these areas was poor, showing that entities are still underestimating these issues. The most information was disclosed in the area of management diversity. It was also the most detailed. In the area of the environment, the most information was disclosed by entities with the highest environmental risk. Although the reports emphasised the importance of environmental issues and the entities monitored and managed the impact of their performance, the level of detail of the provided information was poor. The average level of detail of the environmental protection sub-themes in 2020 was 1.9 out of 3 points, of which more detailed information was provided on environmental impact assessment and waste. Sub-themes were most frequently provided in the areas of social responsibility and treatment of employees, with more detailed information on themes related to charity, cooperation between local communities and employees.

To summarise the results of the Master's thesis, it can be concluded that, in general, Estonian listed entities have adapted to the new requirements. Most of the listed entities are responsible and have disclosed the issues that are more important considering the impact of the activities of the entity and the expectations of the stakeholders. The information provided on risks, management principles and established internal regulations increases credibility with stakeholders and shows the entity's desire to operate in the long term. Over the years, CSR reporting has become more standardised and the provided information is more comparable. A comparison of the disclosed information allows the author to state that profound reports differ from others and improve the

entity's image. The content of the reports shows the increased transparency and integrity of listed entities.

To improve the quality and comparability of non-financial reporting, the author recommends:

- relying on recognised international frameworks and guidelines in preparing the report;
- improving employee awareness and know-how on the subject;
- developing field-specific non-financial key performance indicators, establishing their reporting principles and accounting methodologies and ensuring their consistent presentation;
- identifying the stakeholders most affected by the entity's activities and decisions;
- finding the right balance between textual and pictorial information disclosed in the reports;
- implementing audits to increase reliability;
- keeping up to date with the planned changes in the non-financial reporting directive.

According to the author, by implementing these recommendations, entities can improve their operations and their impact on society. This in turn reduces administrative burdens and improves the performance of entities.

The thesis could be developed further by focusing on analysing the impact of business activities in a specific area or industry. Future studies could address the disclosure of non-financial information by small and medium-sized enterprises.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

About GRI. Kättesaadav: <https://www.globalreporting.org/about-gri/>, 13. oktoober 2021.

Adams, C. A., Harte, G. (1998). The changing portrayal of the employment of women in the British banks' and retail companies' corporate annual reports. *Accounting, Organizations and Society*, 23: 781– 812.

Adams, C. A., Hill, W. Y., Roberts, C. B. (1995). Environmental, employee and ethical reporting in Europe. *Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) Research Report*, London, 41.

Amran, A., Susela Devi, S. (2008). The impact of government and foreign affiliate influence on corporate social reporting: The case of Malaysia. *Managerial Auditing Journal*, 23 (4), 386-404.

Audiitortevuse seadus. RT I, 13.05.2021, 2.

Bebbington, J., Larrinaga, C., Mariano Moneva, J. M. (2008). Corporate social reporting and reputation risk management. *Accounting, Auditing and Accountability*, 21, 371– 374.

Bonsón, E., Bednarova, M. (2014). CSR reporting practices of Eurozone companies. *Revista de Contabilidad – Spanish Accounting Review*, 18 (2), 182-193.

Bowen, H.R.. (1953). Social responsibilities of the businessman. *Harper & Brothers*. 1-276.

Brammer, S., Pavelin, S. (2008). Factors influencing the quality of corporate environmental disclosure. *Business Strategy & the Environment*, 17, 120-136.

Carroll, A.B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48.

Carroll, A.B. (1999). Corporate social responsibility evolution of a definitional construct. *Business Society*, 38 (3), 268–295.

Clarkson, M.B.E. (1995). A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance. *The Academy of Management Review*, 20, 92–117.

Corporate social responsibility & Responsible business conduct. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/corporate-social-responsibility_en, 27. märts 2022.

- Corporate sustainability reporting. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en, 1. mai 2022.
- Correia, M. (2019). Sustainability: An Overview of the Triple Bottom Line and Sustainability Implementaion. *International Journal of Strategic Engineering*, 2, 29-38.
- Cote, C. (2021). What is a CSR Report & Why is it Important? *Harvard Business School Online. Business Insights*. Kättesaadav: <https://online.hbs.edu/blog/post/what-is-a-csr-report>, 27. märts 2022.
- Crane, A., Matten, D. (2004). *Business Ethics*. Oxford: Oxford University Press
- Dahlsrud, A. (2008). How Corporate Social Responsibility Is Defined: An Analysis of 37 Definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15, 1 - 13. Kättesaadav: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/csr.132>, 2. veebruar 2022.
- Davis, K. (1960). Can Business Afford To Ignore Social Responsibilities? *California Management Review*, 2, 3, 70-76.
- Davis, K. (1967). Understanding the social responsibility puzzle: What does the businessman owe to society? *Business Horizons*, 10, 45-50.
- Dragu, I., Tiron-Tudor, A. (2012). The impact of the business and organizational size of a company along with GRI and CSR adoption on integrating sustainability reporting practices. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 21(1), 916-920.
- Elkington, J. (1997). The triple bottom line. *Sustainability's Accountants. Environmental management: Readings and cases*, 4, 49-66.
- EMAS. (2022). Kättesaadav: <https://keskkonnaagentuur.ee/teenused-ja-aruandlus/teenused/eli-keskkonnajuhtimissusteemi-tunnistus>, 7. mai 2022.
- Emitendid. (2022). Nasdaq OMX Tallinna börs. Kättesaadav: <https://nasdaqbaltic.com/statistics/et/issuersbaltic.com>, 27. märts 2022.
- Ettevõtete ühiskondliku aktiivsuse ka sotsiaalse kaasamise arvamusuuring 2020. Milton 2020. Kättesaadav: https://7561faac-9e79-4987-85d1-36dc9cc98c05.filesusr.com/ugd/806a8a_09f9e1dd3c244ad793226c9a6223715d.pdf?index=true, 30. oktoober 2021.
- Ettevõtte ühiskondliku vastutuse Euroopa raamistiku tutvustamine. Roheline raamat. (2001). Euroopa Komisjon. Mitteametlik tõlge. *Geomedia OÜ*. Kättesaadav: <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:10133>, 10. oktoober 2021.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/95/EL, 22. oktoober 2014, millega muudetakse direktiivi 2013/34/EL seoses mitmekesisust käsitleva teabe ja muu kui finantsteabe avalikustamisega teatavate suurettevõtjate ja kontsernide poolt. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal->

<content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0095&from=ET#d1e337-1-1>, 8.märts 2022.

- Font X., Walmsley A., Cogotti S., McCombes L., Häusler N. (2012). Corporate social responsibility: The disclosure–performance gap. *Tourism Management*, 33 (6), 1544–1553.
- Frederick, W. C. (1960). The growing concern over business responsibility. *California Management Review*, 2 (4), 54–61.
- Frederick, W. C. (2008). Corporate social responsibility: deep roots, flourishing growth, promising future. *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*, 23, 522–531.
- Frederick, W. C. (2016). Commentary: Corporate Social Responsibility: Deep Roots, Flourishing Growth, Promising Future. *Frontiers in Psychology*, 7.
- Freeman R. E. (1984). Strategic management: A stakeholder approach. *Pitman Publishing*.
- Freeman, R.E. (2010). Managing for stakeholders: trade-offs or value creation. *Journal of Business Ethics*, 96 (1), 7-9.
- Glavas, A., Kelley, K. (2014). The Effects of Perceived Corporate Social Responsibility on Employee Attitudes. *Business Ethics Quarterly*, 24(2), 165-202.
- Haniffa, R. M., Cooke, T. E. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24, 391–392.
- Heald, M. (1970). *The social responsibilities of business: Company and community, 1900-1960*. Cleveland, OH: Case Western Reserve University Press.
- Hea ühingujuhtimise tava (2019). Kättesaadav: <https://www.fi.ee/sites/default/files/2019-02/20050922HYT.pdf>, 13.oktoober 2021.
- ISO 9001:2015 Quality management systems — Requirements. Kättesaadav: <https://www.iso.org/standard/62085.html>, 07. aprill 2022.
- ISO 14001:2015 Environmental management systems — Requirements with guidance for use. Kättesaadav: <https://www.iso.org/standard/60857.html>, 07.aprill 2022.
- ISO 37001:2016 Anti-bribery management systems — Requirements with guidance for use. Kättesaadav: <https://www.iso.org/standard/65034.html>, 07.aprill 2022.
- ISO 45001:2018 Occupational health and safety management systems — Requirements with guidance for use. Kättesaadav: <https://www.iso.org/standard/63787.html>, 07.aprill 2022
- Jackson, G., Apostolakou, A. (2010). Corporate social responsibility in Western Europe: An institutional mirror or substitute? *Journal of Business Ethics*, 94, 371– 394.

- Jackson, G., Bartosch, J., Kinderman, P.D., Knudsen, S.J., Avetisyan, E. (2017). Regulating Self-Regulation? The Politics and Effects of Mandatory CSR Disclosure in Comparison. Kättesaadav: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2925055, 27. märts 2022.
- Jankalová, M. (2016). Approaches to the Evaluation of Corporate Social Responsibility. *Procedia Economics and Finance*. 39. 580-587. Kättesaadav: https://www.researchgate.net/publication/305396346_Approaches_to_the_Evaluation_of_Corporate_Social_Responsibility, 2. veebruar 2022.
- Johnson, H. L. (1971). *Business in contemporary society: Framework and issues*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Kang, N., Moon, J. (2012). Institutional complementarity between corporate governance and corporate social responsibility: A comparative institutional analysis of three capitalisms. *Socio-Economic Review*, 10, 85–108.
- KPMG. 2017. The Road ahead: The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017. Kättesaadav: https://home.kpmg/content/dam/kpmg/campaigns/csr/pdf/CSR_Reporting_2017.pdf, 5. veebruar 2022.
- KPMG. 2020. The Time has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020. Kättesaadav: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/the-time-has-come.pdf>, 5. veebruar 2022.
- Laherand, M.-L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn. Infotrükk.
- Margolis, J.D. & Walsh, J.P. (2003). Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business. *Administrative Science Quarterly*, 48(2), 268-305.
- Maroun, W. (2017). Assuring the integrated report: Insights and recommendations from auditors and preparers. *The British Accounting Review* 49, 329–346
- McGuire, J. W. (1963). *Business and society*. New York: McGraw-hill.
- Moravcikova K., Stefanikova L., Rypakova M. (2015). CSR Reporting as an Important Tool of CSR Communication. *Procedia Economics and Finance*, 26, 332-338.
- Muudame maailma: säästva arengu tegevuskava aastaks 2030. (2015). Kättesaadav: <https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>, 9. märts 2022.
- Nasdaq ESG Reporting Guide 2.0. A support Resource for Companies 2019.
- OECD (2011). OECD Guidelines for Multinational Enterprises. OECD Publishing. [Online]. Kättesaadav: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises_9789264115415-en, 13. oktoober 2021.
- Published CR Reports. Kättesaadav: <https://www.corporateregister.com/map/region/?r=Estonia>, 1. mai 2022.

- Raamatupidamise seadus. RT I, 23.11.2021, 3. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/123112021003?leiaKehtiv>, 15. veebruar 2022.
- Ravago M-L. V, Balisacan A. M. (2015). The Principles and Practice of Sustainable Economic Development: Overview and Synthesis. *Sustainable Economic Development, Academic Press*, 3-10. Kättesaadav: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128003473000017?via%3Dihub>, 30. oktoober 2021.
- Scott, W. R. (2008). Institutions and organizations: Ideas and interests. *Thousand Oaks, CA: Sage*.
- Sustinere ESG ja jätkusuutlikkuse raporteerimine: Eesti 100 mõjukama ettevõtte aastaaruannete uuringu tulemused 2021.
- Säästva arengu sõnaseletusi. Säästva Eesti Instituut. Kättesaadav: http://www.seit.ee/sass/?ID=1&L_ID=170, 5. november 2021.
- The Ten Principles of the UN Global Compact. Kättesaadav: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>, 27. märts 2022.
- Udayasankar, K. (2008). Corporate social responsibility and firm size. *Journal of Business Ethics*, 83(2), 167-175.
- UN Global Compact. Kättesaadav <https://www.un.org/Depts/ptd/about-us/un-global-compact>, 9. oktoober 2021.
- Van Marrewijk, M. (2003) Concepts and Definitions of CSR and Corporate Sustainability: Between Agency and Communion. *Journal of Business Ethics*, 44,95-105.
- Vartiak, L. (2016). CSR Reporting of Companies on a Global Scale. *Procedia Economics and Finance*, 39, 176-183.
- Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi liikmed. Kättesaadav: <https://csr.ee/liikmed/>, 26. märts 2022.
- Venturelli, A., Caputo, F., Leopizzi, R., Pizzi, S. (2019). The state of art of corporate social disclosure before the introduction of non-financial reporting directive: a cross country analysis. *Social Responsibility Journal*, 15 (4), 409-423.
- Väärtpaberituru seadus. RT I, 07.12.2021, 17
- Young, S., Marais, M. (2012). A multi-level perspective of CSR reporting: The implications of national institutions and industry risk characteristics. *Corporate Governance: An International Review*, 20 (5), 432-450.

LISAD

Lisa 1. Arco Vara AS mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	0	0	1	1	1	1
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	3	3	3	3	3	3
3. Inimõigused	0	0	0	0	0	0
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	0	0	0	0	0
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	7	7	8	8	8	8
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitatud alamteemade detailsuse koondsumma	8	8	9	9	9	9
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	0	0	1	1	1	1
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	0	0	0	0	0
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	0	0
veekasutus	0	0	0	0	0	0
õhusaaste	0	0	0	0	0	0
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	0	0	0	0	0	0
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	0	0	0	0	0
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	0	0	0	0	0	0
töötingimused	1	1	1	1	1	1
sotsiaaldialoog (heategevus)	1	1	1	1	1	1
töötajate teavitamine- ja nõustamine	0	0	0	0	0	0
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	1	1	1	1	1	1
dialoog kohalike kogukondadega	0	0	0	0	0	0
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	0	0	0	0	0
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	0	0	0	0	0
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	0	0	0	0	0
vilepuhaja reeglistik	0	0	0	0	0	0

Lisa 1 järg

Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	2	2	2	2	2	2
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitatud alamteemade arv	5	5	6	6	6	6
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	0	0	0
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	0	0	0	0	0	0
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	13	13	15	15	15	15

Allikas: Arco Vara AS majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 2. AS Baltika mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	3	4	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	3	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	0	4	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	4	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	10	20	20	20	20	20
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	15	34	36	38	39	39
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	0	1	1	1	2	2
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	1	1	2	2	2	2
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	0	0
veekasutus	0	1	1	1	1	1
õhusaaste	0	1	1	1	1	1
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	1	2	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	0	0	0	0	0
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	0	1	1	2	2	2
töötingimused	1	1	1	2	2	2
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	0	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	1	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	3	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	3	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	3	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	3	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	2	2	2	2	2	2
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	8	16	16	16	16	16
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	0	0	0
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	0	0	0	0	0	0
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	23	50	52	54	55	55

Allikas: AS Baltika majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 3. AS Ekspress Grupp mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	0	4	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	0	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	0	0	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	2	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	4	14	20	20	20	20
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	5	39	47	43	43	46
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	0	3	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	3	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	0	3
veekasutus	0	1	1	0	0	0
õhusaaste	0	0	3	0	0	0
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	0	3	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	2	2	2	2	2
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	0	3	3	3	3	3
töötingimused	0	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	0	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	0	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	0	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	0	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	0	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	2	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	2	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	2	2	2	2	2	2
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	2	15	17	15	15	16
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	0	0	0
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	2	2	2	2	2	2
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	9	56	66	60	60	64

Allikas: AS Ekspress Grupp majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 4. Nordecon AS mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	0	3	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	1	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	0	4	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	4	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	5	19	20	20	20	20
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	12	43	53	54	54	54
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	0	3	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	1	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	0	1	3	3	3	3
veekasutus	0	1	1	0	0	0
õhusaaste	0	0	1	3	3	3
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	0	1	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	3	3	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	0	3	3	3	3	3
töötingimused	0	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	3	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	0	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	0	0	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	3	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	3	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	3	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	3	3	3	3	3
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	4	17	19	18	18	18
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	5	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	3	3	3	3	3	3
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	19	63	80	80	80	80

Allikas: Nordecon AS majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 5. AS Harju Elekter mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	2	2	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	3	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	0	0	3	3	3	3
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	0	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	9	10	19	19	19	19
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	30	26	51	51	51	51
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	2	1	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	2	1	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	1	1	3	3	3	3
veekasutus	0	0	1	0	0	0
õhusaaste	0	0	1	1	1	1
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	3	1	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	0	2	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	2	2	3	3	3	3
töötingimused	2	2	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	2	2	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	2	2	3	3	3	3
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	2	2	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	3	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	0	2	2	2	2
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	0	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	0	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	13	13	19	18	18	18
3. Järgitud raamistik, juhend	0	5	5	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	3	3	3	3	3	3
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	46	47	78	77	77	77

Allikas: AS Harju Elekter majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 6. AS Merko Ehitus mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	2	2	2	2	2	2
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	4	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	4	4	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	4	4	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade detailsus kokku	18	18	18	18	18	18
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	36	49	50	50	50	50
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	1	3	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	2	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	0	1	1	1	1	1
veekasutus	3	1	1	1	1	1
õhusaaste	0	1	1	1	1	1
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	1	2	2	2	2	2
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	3	3	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	3	3	3	3	3	3
töötingimused	2	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	3	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	2	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	0	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	3	3	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	3	3	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	3	3	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	3	3	3	3	3	3
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	14	19	19	19	19	19
3. Järgitud raamistik, juhend	0	5	5	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	5	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	3	3	3	3	3	3
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	58	76	77	77	77	77

Allikas: AS Merko majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 7. AS Pro Kapital Grupp mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	0	0	0	2	2	2
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	2	2	2	2	2	2
3. Inimõigused	0	0	0	1	1	1
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	0	0	1	1	1
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	6	6	6	10	10	10
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	7	7	7	26	24	24
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	0	0	0	2	1	1
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	0	0	2	1	1
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	0	0
veekasutus	0	0	0	1	1	1
õhusaaste	0	0	0	1	1	1
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	0	0	0	2	2	2
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	0	0	0	0	0
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	1	1	1	1	1	1
töötingimused	0	0	0	1	1	1
sotsiaaldialoog (heategevus)	0	0	0	2	2	2
töötajate teavitamine- ja nõustamine	0	0	0	1	1	1
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	0	0	0	1	1	1
dialoog kohalike kogukondadega	0	0	0	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	0	0	1	1	1
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	0	0	1	1	1
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	0	0	1	1	1
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	3	3	3	16	16	16
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	0	0	0
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	0	0	0	0	0	0
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	10	10	10	42	40	40

Allikas: AS Pro Kapital Grupp majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 8. AS PRFoods mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	2	2	2	3	3	3
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	1	1	1	1	1	1
3. Inimõigused	0	0	0	0	0	0
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	0	0	0	0	0
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	7	7	7	8	8	8
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	16	16	17	21	21	21
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	2	2	2	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	0	0	0	0	0
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	0	0
veekasutus	3	3	3	3	3	3
õhusaaste	0	0	0	0	0	0
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	0	0	0	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	0	1	1	1	1
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	0	0	0	0	0	0
töötingimused	0	0	0	0	0	0
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	0	0	0	0	0	0
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	0	0	0	0	0	0
dialoog kohalike kogukondadega	2	2	2	2	2	2
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	0	0	0	0	0
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	0	0	0	0	0
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	0	0	0	0	0
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	6	6	7	8	8	8
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	0	0	0
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	0	0	0	0	0	0
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	22	22	24	29	29	29

Allikas: AS PRFoods majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 9. AS Silvano Fashion Group mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	2	2	2	2	2	2
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	2	2	2	2	2	2
3. Inimõigused	0	0	0	0	0	2
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	0	0	0	0	3
5. Juhtkonna mitmekesisus	1	2	2	2	2	2
Aruandluse valdkondade üldhinnang	5	6	6	6	6	11
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	16	18	18	18	18	24
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	2	2	2	2	2	2
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	1	1	1	1	1	1
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	0	0
veekasutus	0	0	0	0	0	0
õhusaaste	0	0	0	0	0	0
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	1	1	1	1	1	1
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	2	2	2	2	2
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	2	2	2	2	2	2
töötingimused	2	2	2	2	2	2
sotsiaaldialoog (heategevus)	2	2	2	2	2	2
töötajate teavitamine- ja nõustamine	2	2	2	2	2	2
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	2	2	2	2	2	2
dialoog kohalike kogukondadega	1	1	1	1	1	1
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0	0	0	0	0	2
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	0	0	0	0	2
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	0	0	0	0	2
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	1	1	1	1	1	1
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	0	0	0	0	0	0
2. Käsitletud alamteemade arv	10	11	11	11	11	14
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	0	0	0
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	2	2	2	2	2	2
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	28	31	31	31	31	40

Allikas: AS Silvano Fashion majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 10. Tallinna Kaubamaja Grupp AS mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	1	4	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	4	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	1	4	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	4	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	3	3	3	3	3	3
Aruandluse valdkondade üldhinnang	9	19	19	19	19	19
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitatud alamteemade detailsuse koondsumma	31	44	47	47	47	50
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	1	3	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	3	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	3	3	3	3
veekasutus	0	0	0	0	0	3
õhusaaste	0	0	0	0	0	0
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	3	3	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	3	3	3	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	3	3	3	3	3	3
töötingimused	3	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	3	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	3	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	3	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	1	3	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	3	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	3	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	2	2	2	2	2	2
2. Käsitatud alamteemade arv	12	15	16	16	16	17
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	5	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	0	3	3	3	3	3
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	43	62	71	71	71	75

Allikas: Tallinna Kaubamaja Grupp AS majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 11. AS Tallinna Vesi mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	4	4	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	4	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	1	1	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	4	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade detailsus kokku	13	17	20	20	20	20
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	46	55	60	60	60	60
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	3	3	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	3	3	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	3	3	3	3	3	3
veekasutus	3	3	3	3	3	3
õhusaaste	3	3	3	3	3	3
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	3	3	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	3	3	3	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	3	3	3	3	3	3
töötingimused	3	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	3	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	3	3	3	3	3
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	3	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	3	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	1	1	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	3	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	3	3	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	0	3	3	3	3
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	16	19	20	20	20	20
3. Järgitud raamistik, juhend	5	5	5	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	5	5	5	5	5	5
6. Sertifikaatide omamine	4	4	4	4	4	4
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	76	88	94	94	94	94

Allikas: AS Tallinna Vesi majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 12. AS Tallink Grupp mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	4	4	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	4	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	4	4	4	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	4	4	4	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	20	20	20	20	20	20
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitatud alamteemade detailsuse koondsumma	57	57	57	58	58	58
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	3	3	3	3	3	3
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	3	3	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	3	3	3	3	3	3
veekasutus	3	3	3	3	3	3
õhusaaste	3	3	3	3	3	3
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	3	3	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	3	3	3	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	3	3	3	3	3	3
töötingimused	3	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	3	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	3	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	3	3	3	3	3	3
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	3	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	3	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	3	3	3	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	3	3	3	3	3	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	3	3	3	3	3	3
vilepuhaja reeglistik	0	0	0	1	1	1
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitatud alamteemade arv	19	19	19	20	20	20
3. Järgitud raamistik, juhend	5	5	5	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	0	0	0
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	1	1	1	1	1	1
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	82	82	82	84	84	84

Allikas: AS Tallink Grupp majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 13. AS LHV Group mittefinantsteabe aruandluse hindamine

Aruandluse valdkondade hinnang	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Keskkonnakaitse	0	2	4	4	4	4
2. Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	0	4	4	4	4	4
3. Inimõigused	1	1	1	4	4	4
4. Korruptsioonivastane võitlus	0	0	0	4	4	4
5. Juhtkonna mitmekesisus	4	4	4	4	4	4
Aruandluse valdkondade üldhinnang	5	11	13	20	20	20
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Käsitletud alamteemade detailsuse koondsumma	8	27	39	44	50	51
keskkonnakaitse						
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0	1	3	3	3	3
kasvuhoonegaaside emissioon	0	0	0	0	3	3
veekasutus	0	0	3	3	3	3
õhusaaste	0	0	0	0	0	0
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	0	0	3	3	3	3
sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
sooline võrdõiguslikkus	0	3	3	3	3	3
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	1	1	3	3	3	3
töötingimused	0	3	3	3	3	3
sotsiaaldialoog (heategevus)	0	3	3	3	3	3
töötajate teavitamine- ja nõustamine	0	3	3	3	3	3
ametiühingute õiguste austamine	0	0	0	0	0	0
tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	0	3	3	3	3	3
dialoog kohalike kogukondadega	0	3	3	3	3	3
inimõigused						
teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	1	1	1	3	3	3
korruptsioonivastane võitlus						
korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0	0	0	2	2	3
kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0	0	2	3	3	3
vilepuhuja reeglistik	0	0	0	0	0	0
juhtkonna mitmekesisus						
põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	3	3	3	3	3	3
juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	3	3	3	3	3	3
2. Käsitletud alamteemade arv	4	11	14	15	17	17
3. Järgitud raamistik, juhend	0	0	0	5	5	5
4. Esitatud ESG aruanne	0	0	0	5	5	5
5. Audiitori kinnitus	0	0	0	0	0	0
6. Sertifikaatide omamine	0	0	0	0	0	0
Aruandluse mittefinantsteabe kvaliteet kokku	12	38	53	69	77	78

Allikas: AS LHV Group majandusaasta aruanded 2015-2020; autori arvutused

Lisa 14. Aruandluse valdkondade hinnang ja muutus perioodis

Valdkondade hinnang (punktides)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	6 a muutus (%)
Keskonnakaitse	1,6	2,6	3	3,3	3,3	3,3	106%
Sotsiaalne vastutus, töötajate kohtlemine	2,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	42%
Inimõigused	0,9	1,7	2,5	2,8	2,8	3	233%
Korruptsioonivastane võitlus	0,7	2	2,5	2,9	2,9	3,1	343%
Juhtkonna mitmekesisus	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3%
Valdkondade üldhinnang	9,3	13,5	15,2	16,2	16,2	16,6	78%

Allikas: börsiettevõtete aruanded perioodil 2015-2020; autori arvutused

Märkused:

1. Vastavalt hindamismudelile on ühes valdkonnas võimalik maksimaalselt saada 4 ja kõigi valdkondades kokku 20 punkti (5*4 punkti).
2. Muutus on arvestatud perioodil 2015-2020.
3. Aritmeetilise keskmise arvutus põhineb lisades 1-13 esitatud ettevõtete aruandluse valdkondade hinnangutel.

Lisa 15. Valdkondlike alamteemade mittefinantsteabe detailsus ja muutus perioodis

Valdkondade alamteemad (punktides)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	6 a (%)
Keskkonnakaitse							
praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	1,1	2,0	2,4	2,6	2,6	2,6	136%
taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	0,8	1,4	1,9	2,0	2,2	2,2	175%
kasvuhoonegaaside emissioon	0,6	0,7	1,3	1,3	1,5	1,7	183%
veekasutus	1,0	1,0	1,4	1,2	1,2	1,4	40%
õhusaaste	0,5	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0	100%
materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	1,2	1,5	2,1	2,5	2,5	2,5	108%
Sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine							
Sooline võrdõiguslikkus	0,7	1,7	1,9	2,0	2,0	2,0	186%
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	1,4	2,0	2,2	2,3	2,3	2,3	64%
töötingimused	1,4	2,1	2,2	2,4	2,4	2,4	71%
Sotsiaaldialoog (heategevus)	2,1	2,6	2,6	2,7	2,7	2,7	29%
Töötajate teavitamine- ja nõustamine	1,5	2,2	2,3	2,4	2,4	2,4	60%
Ametiühingute õiguste austamine	0,4	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	75%
Tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	1,4	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	71%
Dialoog kohalike kogukondadega	1,4	2,1	2,4	2,6	2,6	2,6	86%
Inimõigused							
Teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	0,7	1,4	1,9	2,1	2,1	2,3	229%
Korruptsioonivastane võitlus							
Korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	0,5	1,6	1,9	2,1	2,1	2,4	380%
Kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	0,5	1,6	2	2,2	2,2	2,4	380%
Vilepuhuja reeglistik	0,3	0,5	0,7	0,8	0,8	0,8	167%
Juhtkonna mitmekesisus							
Põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	0%
Juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	0%
Alamteemade detailsuse koondsumma	22,6	33,1	38,0	39,8	40,2	41,3	83%

Allikas: börsiettevõtete aruanded perioodil 2015-2020; autori arvutused

Märkused:

1. Vastavalt hindamismudelile on ühes alamteemas võimalik maksimaalselt saada 3 ja kõigis alamteemades kokku 60 punkti (3*20). Kokku oli alamteemasid 20.
2. Muutus on arvestatud perioodil 2015-2020.
3. Aritmeetilise keskmise arvutus põhineb lisades 1-13 esitatud ettevõtete aruandluse valdkondade hinnangutel.

Lisa 16. Valdkondlikke alamteemasid käsitletud ettevõtete arv

Alamteemad	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Keskkonnakaitse						
Praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	7	11	12	13	13	13
Taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	5	9	9	10	11	11
Kasvuhoonegaaside emissioon	3	5	6	6	7	8
Veekasutus	4	7	9	7	7	8
Õhusaaste	2	4	7	7	7	7
Materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	7	9	10	12	12	12
Sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
Sooline võrdõiguslikkus	3	8	10	10	10	10
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	8	11	11	11	11	11
Töötingimused	8	11	11	12	12	12
Sotsiaaldialoog (heategevus)	10	12	12	13	13	13
Töötajate teavitamine- ja nõustamine	7	10	10	11	11	11
Ametiühingute õiguste austamine	2	3	3	3	3	3
Tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	8	11	11	12	12	12
Dialoog kohalike kogukondadega	7	10	11	12	12	12
Inimõigused						
Teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	5	7	9	10	10	11
Korruptsioonivastane võitlus						
Korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	2	7	8	10	10	11
Kehtestatud käitumis- ja eetikanormid	2	7	9	10	10	11
Vilepuhuja reeglistik	1	2	3	4	4	4
Juhtkonna mitmekesisus						
Põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	13	13	13	13	13	13
Juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	12	12	12	12	12	12

Allikas: börsiettevõtete aruanded perioodil 2015-2020; autori arvutused

Lisa 17. Valdkondlikke alamteemasid käsitletud ettevõtete osakaal

Alamteemade osakaal	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Keskkonnakaitse						
Praegune ja prognoositav mõju keskkonnale	54%	85%	92%	100%	100%	100%
Taastuva- ja/või taastumatu energia kasutamine	38%	69%	69%	77%	85%	85%
Kasvuhoonegaaside emissioon	23%	38%	46%	46%	54%	62%
Veekasutus	31%	54%	69%	54%	54%	62%
Õhusaaste	15%	31%	54%	54%	54%	54%
Materjalide (taas)kasutamine, jäätmed	54%	69%	77%	92%	92%	92%
Sotsiaalne vastutus ja töötajate kohtlemine						
Sooline võrdõiguslikkus	23%	62%	77%	77%	77%	77%
ILO tööstandardid, -aluste põhimõtted	62%	85%	85%	85%	85%	85%
Töötingimused	62%	85%	85%	92%	92%	92%
Sotsiaaldialoog (heategevus)	77%	92%	92%	100%	100%	100%
Töötajate teavitamine- ja nõustamine	54%	77%	77%	85%	85%	85%
Ametiühingute õiguste austamine	15%	23%	23%	23%	23%	23%
Tööohutus,-tervishoid (vaimne, füüsiline heaolu)	62%	85%	85%	92%	92%	92%
Dialoog kohalike kogukondadega	54%	77%	85%	92%	92%	92%
Inimõigused						
Teave inimõiguste kuritarvitamise vältimiseks	38%	54%	69%	77%	77%	85%
Korruptsioonivastane võitlus						
Korruptsiooni vastu võitlemise mehhanismid	15%	54%	62%	77%	77%	85%
Kehtestatud käitumise- ja eetikanormid	15%	54%	69%	77%	77%	85%
Vilepuhuja reeglistik	8%	15%	23%	31%	31%	31%
Juhtkonna mitmekesisus						
Põhimõtete kirjeldus, eesmärgid, rakendamine	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Juhtkonna liikmete vanus, sugu, taust	92%	92%	92%	92%	92%	92%

Allikas: börsiettevõtete aruanded perioodil 2015-2020; autori arvutused

Lisa 18. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Piret Tamm

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Ühiskondliku vastutuse aruandluse areng seoses direktiivi 2014/95/EL jõustumisega Eesti börsiettevõtete näitel

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Natalie Aleksandra Gurvitsš-Suits, PhD __,
(juhendaja nimi)

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

10.05.2022

---

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil.